

ПРОГРАМА

"ПРАКТИЧНЕ ПРАВО"

МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

ДЛЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ,

СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ,

ТА ОРГАНІЗАЦІЙ,

ЩО ПРАЦЮЮТЬ З ПІДЛІТКАМИ І ДЛЯ ПІДЛІТКІВ.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

***Програма "Практичне право" є мережевою програмою
Інституту Відкритого Суспільства (Нью-Йорк).***

В Україні програма "Практичне право" реалізується за трьома напрямками:

- 1- середні навчальні заклади;
- 2- громадські організації, соціальні служби та організації що працюють з підлітками і для підлітків;
- 3- юридичні клініки при вищих навчальних закладах.

Програма "Практичне право"
для громадських організацій, соціальних служб та організацій, що працюють з підлітками реалізується Інформаційно-методичним центром "Дебати" спільно з Державним комітетом у справах сім'ї та молоді, Всеукраїнським комітетом захисту дітей, Інформаційно-консультативним жіночим центром

за фінансової підтримки Міжнародного Фонду "Відродження".

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

⌚ ВСТУП ⌚

☞ ПРАКТИЧНЕ ПРАВО - це зміст програми, спрямованої на засвоєння та вміння застосовувати правові знання.

☞ ПРАКТИЧНЕ ПРАВО дає молоді розуміння закону, правової системи і фундаментальних принципів і цінностей, на яких базується конституційна демократія.

Молоді люди дізнаються про свої права і обов'язки, набувають знань, вмінь та навичок, які допомагають їм стати законотрудами, активними громадянами і громадянками. Студенти і студентки отримують практичну інформацію про системи правосуддя, одночасно засвоюючи такі концепції як правосуддя, свобода, відповідальність, рівність і авторитет. Вони вивчають важливі предмети - такі, як права людини, розв'язання конфліктів, міліцейські та судові процедури.

☞ ПРАКТИЧНЕ ПРАВО - це дія

В процесі навчання молоді люди становляться партнерами. Навички критичного мислення набуваються в мірі того, як вони обговорюють суспільну політику, вчать проводити диспути і беруть участь в різноманітних рольових іграх. Молодь вивчає судові справи, відвідує зали суду і зустрічається з офіційними особами.

☞ ПРАКТИЧНЕ ПРАВО - це люди

Ті, хто впроваджують ПРАКТИЧНЕ ПРАВО, працюють рука об руку з юристами і юристками, судьями, працівницями і працівниками служб у справах неповнолітніх, міліції, законодавцями та іншими фахівцями, які допомагають зв'язати процес навчання з життям місцевої громади.

☞ Наслідки ☞

☞ ПРАКТИЧНЕ ПРАВО допомагає студенткам і студентам навчитися необхідним для подальшого успіху важливим життєвим навичкам - таким, як розв'язання спірних проблем, соціальна компетентність і автономія. Стратегія навчальної взаємодії допомагає молоді знаходити різні засоби вирішення проблем, оцінювати різні варіанти рішень та їх наслідки, набувати нового погляду на речі та розвивати критичне мислення.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

✍ ПІДГОТОВКА ДО НАВЧАННЯ ✍

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ В МОЛОДІЖНІЙ АУДИТОРІЇ

1. З самого початку намагайтеся більше дізнатися про майбутню групу, щоби краще відповідати на її потреби. Від принципу формування групи і рівня її обізнаності залежатиме обсяг інформації, який ви даватимете; час проведення кожної вправи; термінологія, яку ви будете використовувати. І якщо в групах з високими вимогами традиційного навчання швидкість реакції і обізнаність в багатьох темах буде високою, то і відповідною має бути робота тренера. Навпаки, якщо загальний рівень освіти групи невисокий, то не слід завантажувати учасниць і учасників складною термінологією і «тиснути» інтелектом.
 2. Вивчайте теми регулярно, блоками, бажано, не менше двох академічних годин щоразу.
 3. Плануйте регулярне запрошення практиків. Не забувайте сповістити їх завчасно. Добре, якщо представники й представниці міліції, судді, адвокати встановлять добрий контакт, і учні самі проситимуть їх приходити знов.
 4. Уникайте лекцій і традиційних учбових підходів.
 5. Звертайте увагу на ясність в термінології.
 6. Використовуйте більше обговорень в малих групах. Особливо в місцях ув'язнення, учням важко говорити в великій групі. Для розвитку позитивних комунікативних навичок, зменшуйте розмір групи до трьох учнів. Персонал закладу може допомагати роботі в малих групах. При формуванні ви можете попросити співробітників чи співробітниць брати участь в роботі малих груп і бути "писарчуками", АЛЕ не "спікерами". Звітувати мають самі учні.
- ① Тренер має переконатися, що персонал розуміє, що вони не ведуть дискусію в групі, а лише допомагають запитаннями й позитивною підтримкою. Все, що пропонують учні, має бути прийняте й обговорене. Не слід казати їм, що це "правильна чи неправильна відповідь", а лише допомогти опрацювати інформацію і прийняти власні рішення. Рішення учнів повинні сприйматися серйозно, якщо ви бажаєте почати процес навчання взаємодії і розвитку навичок критичного мислення.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

7. Деякі учні будуть готові активно працювати і в більшій групі, але вона не має перебільшувати п'ятеро осіб. Переконайтеся, що ніхто з учнів не залишається поза обговоренням.
8. Намагайтеся не лише декларувати те, про що говорите, але й сповідувати це самим.
9. Звертайте увагу на всі «дрібниці». Використовуючи маркери, пам'ятайте, що різні кольори можна використовувати в різних ситуаціях. Особливо це стосується червоного і чорного. Червоний - знак підвищеної уваги. Використовуйте його більше для підкреслювання або іншого виділення вже написаного іншими кольорами. Теж саме стосується і чорного кольору - пишіть їм тоді, коли б ви хотіли звернути увагу на написане більше або те, що ви пишете, є неприємним, важким, недобрим і його варто змінити.
10. Важливим елементом тренінгу є приміщення, в якому відбуваються заняття. Воно відмінне від тих, в яких проходять звичайні шкільні уроки. В кімнаті відсутні столи (можна залишити один чи два збоку для розміщення паперу, фломастерів, літератури), а по колу стоять стільці. В умовах традиційного навчального закладу інколи буває складно знайти чи обладнати таке приміщення, тому будьте винахідливими. Можна скористатися залом, хоча там інколи стоять зчеплені по три стільці, проте з них можна зробити коло. Іншим варіантом може бути розташування парт по колу, коли діти сідають на них зверху.
11. Використання допоміжної літератури на заняттях є бажаним і доречним.

МЕТОДОЛОГІЯ І ТЕХНІКА

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

◆ Основні правила ◆

◆ **Мета:** створення відповідного клімату в групі.

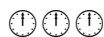
✦ **Вправа:**

Запропонуйте послідовно правила, наведені нижче, перепитуючи після кожного, чи погоджується група дотримуватися його.

Запитайте в групи, чи немає додаткових правил, і запишіть їх, якщо вони відповідають ненасильницькій дружній атмосфері.

Якщо хтось з учасниць чи учасників не погоджується з одним чи кількома правилами або ваші докази непереконливі для людини, попросіть довіритися вам і застосувати правило. По закінченні заняття або при нагоді пізніше (на цьому занятті чи через кілька) поверніться до цього правила і обговоріть з групою його необхідність і користь.

Завжди ставтеся ввічливо і з повагою до будь-кого у групі. Вас оцінять і поважатимуть вашу майстерність та авторитет, коли ви будете відноситися до присутніх з повагою.

- **Приходити вчасно, не запізнюючись**
- **Бути позитивними у висловах і ставленні до себе та інших**
- **Не критикувати себе та інших**
- **Говорити по черзі, надаючи слово кожній і кожному з групи**
- **Слухати інших, не перебивати**
- **Говорити коротко і нечасто**
- **Добровільність: можна називати себе - не слід спонукати когось із присутніх до виконання або початку певної вправи**
- **Конфіденційність: особиста інформація (вона інколи буває інтимною) не виноситься за коло тренінгу і не обговорюється**
- **Персоніфікація: слід говорити від свого імені, не узагальнюючи свою думку з гіпотетичними «іншими»**

✍ **Нотатки тренеру:**

Дуже важливо, щоби правила були схвалені групою. Можна сказати, що ми з вами створюємо маленьку країну, і це - перший і основний наш закон - Конституція. Спробуємо дотримуватися її.

У випадку порушення можна запропонувати прийнятий на багатьох подібних тренінгах жест - підняти перед собою на рівні обличчя руки долонями вперед. Це дуже миролюбний жест, який показує доброзичливість і незагрозливість наших намірів.

Перелік правил не є сталим і непорушним, але ці є засадничими. Учасниці/учасники можуть доповнювати його. Але важливо написати перелік в групі разом, а не принести заготовленим задалегідь. Це спочатку створить атмосферу спільних зусиль, а не накинених "дорослими" установлень.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

Дуже важливо також дотримуватися послідовності подання правил. Перше правило дисциплінує групу. Друге правило - правило позитивності є одним із головних, бо спрямовує діяльність в конструктивне русло. Правило "не критикувати" є слідством і логічним продовженням попереднього. Повторюючи правила на наступних заняттях слід акцентувати на цьому увагу присутніх.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

⌘ Техніки проведення тренінгів ⌘

⌘ **“Криголами” та “Розігрів”** - короткі вправи, призначені розпочинати заняття. Вони допомагають учасникам та учасницям розслабитися, познайомитися та створити атмосферу довіри в групі. Вони мають заохочувати до участі та взаємної підтримки. В процесі навчання ви зможете створювати й нові види таких вправ, але, безумовно, матимете якісь улюблені. Ми пропонуємо лише кілька для ініціації творчості вчителів-тренерів.

До них можна віднести вправи «Я пишаюсь...», «Добра справа, яку я зробила або зробив вчора (минулого тижня, минулим літом тощо)» то інші.

Важливо підібрати такі “криголами”, які найбільше до вподоби групі.

⌘ **“Мозковий штурм”**: мета “мозкового штурму” чи “мозкової атаки” в тому, щоби зібрати якомога більше ідей щодо специфічних проблем від усіх учасників та учасниць занять протягом обмеженого періоду часу. Це досягається шляхом внутрішнього «розгальмування». Після презентації проблеми групі, запросіть усіх називати ідеї, коментарі, фрази чи слова, пов’язані з цією проблемою. Запишіть усі пропозиції на дошці чи на великому аркуші паперу в порядку їх виголошення без зауважень, коментарів чи запитань.

ПРАВИЛА МОЗКОВОГО ШТУРМУ

- Приймаються будь-які ідеї щодо теми - бути творчими, надаючи і «дикі» ідеї
- Можна повторюватися
- Не можна робити зауваження, коментарі
- Не слід переривати творчий процес запитаннями

Перелік ідей пізніше використовується в подальшій роботі, яка може проходити у формі дискусії, самостійних обміркувань тощо.

⌘ **ВАРІАНТ МОЗКОВОГО ШТУРМУ - “мережа” чи “кульки”**

Тут пускове слово пишеться в “кульці” в центрі сторінки. Коли обговорюються споріднені проблеми, вони записуються на папері, показуючи зв’язок. Водночас мозковий штурм “вільного” типу дає можливість за дуже короткий період (три - п’ять хвилин) записати ідеї, які виникли.

Обидва варіанти мають на меті заохочувати вільний вислів ідей та відчуття відсутності цензурних обмежень.

Обговорення в групі: загальновідомий традиційний метод, який застосовується, як правило, в комбінації з іншими видами технік. Тренери мають заохочувати всіх до рівної участі та дискусії.

⌘ **Обговорення великою групою:** це - навчальний метод, коли вся група обговорює ідеї чи події, що стосуються якоїсь певної теми. Обговорення будується навколо запланованих або імпровізованих тем. Тему дискусії слід визначати зрозуміло для всіх присутніх до початку обговорення.

Ключем до ефективності обговорення великою групою є те, як тренер ставить запитання. Уникайте запитань, на які можна відповісти коротко або “так”, “ні”. Вживайте запитання, які починаються з “як”, “чому”, “який”. Заохочуйте всіх учасниць та учасників до висловлення своїх ідей.

Те, як тренер реагує на запитання та коментарі, є вирішальним у створенні навчальної атмосфери. Демонструйте увагу до всіх, дякуючи кожній та кожному за запитання та висловлювання. Це

стимулюватиме присутніх продовжувати ділитися цінною інформацією, яку в іншому випадку вони відкинули б як нудну, нетипову, недоцільну та зайву.

Не дозволяйте будь-кому домінувати над групою під час дискусії. Обмежити це можна, сказавши: “А тепер давайте послухаємо, що скаже хтось інший, або “я би хотіла чи хотів, щоб усі мали можливість сказати своє слово”.

Не слід забувати, що велика кількість дискусій у великих групах втомлює. Зловживання цією методикою призводить до втоми і нудьгування в групі.

↔ ↔ Обговорення малою групою: в цій навчальній процедурі беруть участь четверо - шестеро осіб.

Невеликі групи дають ширші можливості для роботи, ніж великі. Використовуючи цю методику, можна кожній людині надати свободу вибирати свій власний ритм.

Дискусії малими групами стимулюють роботу командою. Струмінь ідей допомагає слухачам та слухачкам бути корисними одне одному. Висловлення думок допомагає їм відчути їхні власні ресурси та зміцнити їх.

При розподілі на групи необов'язково ділити за традиційним принципом «1, 2, 3...». Можна застосувати й інші підходи - по днях тижня, порах року, квітах, футбольних командах тощо.

↔ ⇒ РОЗМІР ГРУПИ: Зі збільшенням розміру групи збільшується рівень набуття спроможності, досвіду і навичок. Проте, збільшується також ймовірність порушень правил поведінки, прийнятої всіма.

Група з двох осіб (пара) - високий рівень обміну інформацією і низький рівень незгоди, але водночас ці групи можуть бути занадто переповнені емоціями і можуть зайти в глухий кут. У випадку незгоди тут відсутня третя людина для примирення.

Група з трьох осіб - двоє сильніших в цій групі можуть домінувати над третьою людиною. Проти, тріади найстабільніші групові структури випадкових змінних коаліцій.

Групи непарної і парної кількості членів - незгода складніше долається в групах з парною кількістю членів. Групи з непарною кількістю краще допомагають собі вибратися з глухого кута.

Ця група найбільше задовольняє розміру навчальної групи. Співвідношення 2:3 забезпечує меншість підтримкою. Цей розмір досить великий для групової стимуляції і досить малий для участі і особистого визнання.

Рольова гра: рольова гра імітує реальність призначенням ролей учасникам і учасникам та наданням їм можливості діяти “наче справді”. Кожна особа в рольовій грі має чітко знати ідею її ролі та мету рольової гри взагалі. Мета рольової гри - визначити ставлення до конкретної життєвої ситуації, набути досвіду шляхом гри: вона намагається допомогти навчитися через досвід та почуття. Рольова гра може також використовуватися для отримання конкретних навичок, наприклад, постановки гендерних проблем. Інколи присутні можуть розігравати свої власні ситуації, в яких вони вже побували.

Рольова гра - це відносно “відкрита” техніка, яка дозволяє розвивати її залежно від навичок, особистого досвіду та конкретної ситуації в групі. Слова “рольова гра” можна замінити на “драму” чи “прогривання ситуації”. Також дуже важливо дати групі “вийти з ролі” по закінченні вправи - сказати кілька слів про почуття, враження чи думки. Інакше є небезпека, що “актори” та інші присутні залишаться по закінченні з невідповідними думками або самооцінкою.

Це робиться пропонуванням вийти з ролі шляхом висловлювання «акторами» своїх почуттів та емоцій. Можна також використати вправу «Чарівний стілець». Учасницю або учасника, бажаючих вийти з ролі, просять сісти в центрі на «чарівний стілець». Людина, яка сидить на ньому, позбавлена всіх недоліків, а має лише чесноти. Попросіть решту присутніх назвати такі чесноти.

Дуже важливим є розподіл рольової гри по часу. На пояснення умов припадає приблизно 10-15%, на роботу в малих групах - 15-25%, на презентацію і обговорення - 40-50%, на підсумки - до 15%.

 Навчаючи - вчусь: дозволяє разом з презентацією теми вивчити її досить детально.

Для її проведення треба:

- Приготувати картки з фактами чи інформацією в кількості, достатній для всієї групи.
- Роздати картки по одній кожній учасниці й учаснику.
- Вивчивши протягом кількох хвилин інформацію на картці, учасниці й учасники починають рухатися кімнатою, розповідаючи те, що вивчили зі своєї картки, по черзі іншим учасницям і учасникам і вислуховуючи їхню інформацію від них.
- Водночас між собою спілкуються лише дві людини.
- По закінченні попросить розповісти про те, що було вивчене.
- Запитайте, як проходив процес навчання.

Вивчення суперечливих проблем або розвиток критичного мислення: дає можливість визначити свою позицію щодо спірних проблем і дізнатися про аргументи інших, хто займає відмінну позицію. Використовуються для вивчення проблем, які характеризуються полярністю оцінок. При цьому переслідуються декілька цілей: розгляд полярних позицій щодо спірних проблем; розгляд альтернативних думок і їх наслідків на суспільство і окремих членів; захист власної позиції; вислуховування позицій інших людей.

Слід переконатися, що обидва погляди прийнятні для цієї справи.

⇄ Процедура

- Вправа починається з пояснення тренера щодо сутності проблеми так, щоби полярність позицій була зрозуміла. Ці позиції мають бути написані на протилежних сторонах стіни чи на дошці. Окрім діаметральних поглядів можуть бути також нейтральні позиції (у випадку відсутності потрібних обґрунтувань) чи напів-позиції.
- Учасниці й учасники мають написати не менше двох аргументів, чому вони підтримують ту чи ту позицію.
- Після того, як кожна й кожен напишуть свої аргументи, тренер показує “лінію оцінки” (наприклад, вздовж дошки чи однієї зі стін). Попросить встати кожна і кожного (якщо група дуже велика, а приміщення невелике) на ту позицію, яку вони обґрунтували, письмово.
- Кожна людина на своїй позиції має її пояснити, але не захищати свої аргументи. Під час вислуховування позиції інших кожна учасниця чи учасник можуть змінити своє місце на “лінії оцінки”.
- Нарешті учасниць та учасників слід попросити висловитися щодо наслідків однієї та другої позиції, якщо це стане політичним рішенням. Який вплив такі рішення матимуть на суспільство в цілому і на конкретних осіб.

Обговорення спірних проблем не лише заохочує всіх до творчого мислення, але й привчає приймати рішення, вчить соціальній активності і навичкам розв’язання конфліктів.

Не слід боятися такого підходу до вивчення проблеми. Ось кілька порад для кращого використання цієї методики:

- Заохочуйте презентувати протилежні погляди. Переконайтеся, що всі сторони проблеми досліджені однаково.
- Допоможіть учасницям і учасникам визначити конкретні пункти згоди і незгоди; пошукайте, де можливий компроміс, а де він небажаний.
- Нехай всі будуть зосереджені на позиціях, а не на людях.
- Зауважте, що результат чи рішення в цій справі не так важливі, як їхня здатність приймати рішення і висловлювати свою громадянську позицію.
- Не забувайте про основні правила.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

Закінчення речень: це надає можливість працювати над висловленням власних ідей, а пізніше обговорювати їх з іншими.

Такі речення називають ще відкритими. Робота з такою методикою дозволяє присутнім бути менше залежними від стереотипів, а тому вільніше висловлюватися щодо запропонованих тем. Прикладами можуть бути речення типу «Закон потрібний тому, що...» або «Недотримання правил може призвести до...» і такі інші.

✓ **Анкетування:** використовується для перевірки знань та оцінки процесу навчання.

Анкети можуть використовуватися для вхідного і вихідного контролю, виявлення інтересів групи, вивчення процесу навчання тощо.

✧ **Вивчення випадків:** базуються на реальних випадках чи визначені як гіпотетичні, але такі, що базуються на реальних проблемах. Вони забезпечують матеріал, на якому учні практикуються у вивчених аналітичних навичках. Вони також стимулюють шукати набуток та помилки у своїй власній праці. Ця вправа повинна бути чітко спрямована на конкретну проблему.

Техніка складається з чотирьох кроків: знайти факти, визначити проблему, перерахувати аргументи всіх сторін, провести дискусію.

◀ **Керовані фантазії:** тренер читає заготовлену фантазію чи така розвивається групою. Може використовуватися як для індивідуальної праці, так і для групової з метою виявлення думок і почуттів. Прикладом такої фантазії може бути тема «Світ, в якому відсутні закони» або «Світ, в якому всі дотримуються законів» тощо.

⊗ **Творча праця:** містить колажі, креслення, малювання, моделювання, складання пісень, поем, історій чи ігор. Може відбуватися як індивідуально, так і в групі з метою висловлення наявних проблем іншим шляхом. Важливо пам'ятати, що така форма - це рушій ідей, а не перевірка талантів малювати чи співати.

⚡ **Дебати:** можуть допомогти пояснити думки щодо суперечливих проблем і дати можливість побачити різну перспективу. Як форму, можна використовувати дебати на зразок: «акваріум» чи «дебати Карла Поппера, Парламентські дебати».

Пропонується використовувати техніку наприкінці занять, коли група оволоділа іншими підходами.

✳ **Коло:** вправа, в якій кожний і кожна має можливість сказати щось швидко, по черзі, відповідаючи на запитання чи говорячи про свою думку чи позицію. Кола корисні для швидкого моніторингу того, як група чи кожна людина окремо опанувала поданий матеріал. Але не на всі запитання і не вся група захоче відповідати вголос відверто. Для таких запитань можна роздати міні-анкети.

⊗ **Ігри й рухавки:** корисні для послаблення монотонності, збільшення енергетичного рівня та заохочування до подальшої праці. Вони можуть також підвищити значення основного сенсу вправи легким і приємним шляхом.

Мені подобаються

Присутні сідають в коло, а тренер встає в середину і пояснює правила. Вони в тому, що людина, яка в колі, каже: «Мені подобаються ті, хто...» і називає якусь ознаку кількох присутніх. Наприклад, взуті в чорне взуття, в білих футболках, не снідали, митимуть ввечері посуд тощо. Ті, до кого має відношення названа ознака, мають встати з місць і зайняти стілець, що звільнився іншими. В колі на один стілець менше, ніж граючих, тому хтось залишиться без місця, бо тренер намагається знайти собі стілець. Той або та, хто лишається в колі, продовжує гру.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

На відпочинку

Присутні встають в коло. Тренер розповідає історію, супроводжуючи її відповідними рухами і просить всіх повторювати за нею або за ним.

«Фотомисливець прокинувся, потягнувся, умився, відкрив намет, взяв фоторушницю і пішов на полювання. Іде - трава висока, річка глибока. Ось зайчик - чик! Ось лисичка - чик! Ось вовк! Геть від нього! (Темп пришвидшується) Річка глибока, трава висока. Добіг до намету, застібнув. Уф-ф.»

🕒 **Повчальне відвідування:** може бути особливо корисним під час проведення довгого курсу для перерви в рутинному перебігу навчання, а також для того, щоби надати можливість втілити теорію в практику. Але ця вправа вимагає дуже ретельної підготовки; попередньої короткої сесії, на якій присутні обговорюють проблеми, які вони досліджуватимуть під час відвідування. По закінченні відвідування слід також провести коротку зустріч-підсумок.

Відвідування можна організувати до суду, місцевої ради тощо. Проте його слід готувати дуже уважно і ретельно, щоби враження, а відповідно і результати, були позитивними. Щоби від відвідування в'язниці не виникло лише почуття страху і боязні закону в цілому.

Використання аудіо- і відео- засобів: при наявності відповідних записів, які пояснюють або доповнюють теми, можливе, але лише поза основним заняттям, бо з використанням аудіо- і відео-засобів втрачається інтерактивність.

Знайомство

▲ **Мета:** знайомство учасниць та учасників між собою та створення невимушеної атмосфери.

🔗 Вправи:

☒ *Закон на моєму шляху*

Назвати своє ім'я і закон, з дією якого я зіткнулася або зіткнувся сьогодні.

☒ *Гра в імена*

Перший або перша називає своє ім'я, а потім додає характеристику, яка починається з тої же літери, що й ім'я, супроводжуючи це ще й рухом, який би відтворював названу характеристику.

☒ *Історія імені*

Всі присутні по черзі розповідають історію отримання ними саме цього імені.

☒ *Я змінюю своє ім'я*

Кожна людина називає своє справжнє ім'я та те, яке вона хотіла би мати.

☒ *Я через десять років*

Кожна людина називає своє ім'я та презентує свою діяльність, організацію, захоплення... через десять років. Дуже популярно в молодіжній аудиторії, але цікаво і корисно також серед дорослих.

☒ *Улюблені тварини*

Кожна учасниця і кожен учасник називають тварину, в яку вони хотіли би перетворитися, якщо б таке сталося. Назва тварини має супроводжуватися відповідним рухом.

☒ *Я хочу вам представити...*

Група розбивається на пари. Кожна або кожний протягом 3 - 5 хвилин розповідають про себе, міняючись місцями. Після цього іде презентація своїх сусідів у великій групі.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

ОЧІКУВАННЯ

МЕТА:

Визначити своє власне очікування від заняття, а згодом і від всього, що збираєтесь робити.

ОПИС ВПРАВИ: ⌚ 10 - 15 хвилин

←

По колу, починаючи за принципом добровільності, сказати «Я чекаю від сьогоднішнього заняття...».

↑

Спитайте, для чого ми робили цю вправу. Для чого взагалі треба називати своє очікування.

→

Підбийте підсумок про важливість визначення мети як у великих, так і у малих справах. Пам`ятаймо, що реальність - це реалізована мрія.

ОЦІНКА

МЕТА:

Визначити як власне очікування від заняття співпало з тим, що відбулося. Навчитися робити висновки.

ОПИС ВПРАВИ: ⌚ 10 - 15 хвилин

Піраміда позитивних почуттів

Тренер говорить, що за цілий день (або курс, або заняття) ми побудували нове знання, а тепер побудуємо піраміду позитивних почуттів. За принципом добровільності, підходять всі присутні і говорять, покладаючи свою руку зверху на руки присутніх, про те, що я зрозумів або зрозуміла для себе сьогодні.

Віночок

По черзі всі присутні кладуть руку на плече сусіду чи сусідці зліва (або справа, але всі в одному напрямку) і дарують ті знання або навички, які були набуті протягом заняття або курсу. В кінці віночок замикається. Тренер говорить, що убираючи руку, ми не розриваємо вінок, а приєднуємося до великого вінка тих, хто вже пройшли подібні тренінги чи заняття. Ми можемо згадати про нього і в радісну, і в тяжку хвилину - хай наше коло дасть нам підтримку.

Валіза (Заплічник)

Намалюйте на папері валізу чи заплічник і попросіть всіх присутніх по черзі сказати, що б вони хотіли взяти з собою в дорогу з тих знань і навичок, які вони отримали нині.

А це місце для оцінки, придуманої вами...

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

ТРАНСФОРМАЦІЯ КОНФЛІКТІВ

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

Ми можемо *це* подолати самі - ми можемо в *цьому* допомогти іншим

Це гасло є складовою нашої філософії, що проблеми піддаються вирішенню, якщо ми використовуємо методи співпраці.

Цей розділ намагається показати переваги співробітництва перед змаганням, метода без протиставлення - перед дискусією.

Ми сподіваємося, що тренери зможуть показати учням, що багато проблем часто можуть бути вирішеними шляхом медіацій, переговорів та інших несудових методів.

*** АКТИВНЕ СЛУХАННЯ - ПЕРШИЙ КРОК ДО УСПІШНОГО СПІЛКУВАННЯ ***

☑ Мета:

1. Розуміти активне слухання
2. Визначати компоненти активного слухання
3. За допомогою рольової гри демонструвати добрі навички слухання

Вправа:

∂

Спитайте в групі, які ознаки доброго слухання (коли ви можете сказати, що вас слухають; не слухають; чи завжди ви “добре” слухаєте своїх друзів і подруг; чого можна досягти шляхом “доброго” або активного слухання тощо).

•

Перерахуйте основні принципи активного слухання.

÷

Розбийте групу на пари. Кожна учасниця і кожний учасник говорить протягом двох хвилин на тему “В мене добро виходить...” або “Мені подобається в собі...”. Слід пам’ятати про основні правила й не говорити про себе погано або критикувати чи вносити елементи недосконалості, непевності. Наприклад, не слід казати: “Мені здається, що я непогано роблю...” або “Я добре печу пироги, але не вмю робити дріжджове тісто”.

Потім той/та, хто слухав/слухала, протягом 1 - 2 хвилин переповідають почуте для з’ясування, наскільки уважно й правильно було вислухано оповідання і точно передано. Занотовувати під час розповіді не дозволяється. Слухайте уважно, не розмовляючи дві хвилини. Якщо вам говорять про себе щось погане, можете перебити для нагадування про правила.

Якщо думки закінчилися до завершення часу на вправу, то партнери мовчать, чекаючи, поки знов з’явиться думка щодо теми розмови.

Не забувайте про мову тіла.

Потім міняються місцями.

Для того, щоб пояснення вправи було простішим, дайте кожній групі назву, наприклад, днів тижня, квітів, дерев тощо.

По закінченні опитайте про враження та відчуття від проведеної вправи. Що було легко, що було складно?

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

📖 Основні принципи Активного слухання: 📖

- **Мова тіла:** Сідайте обличчям до того, з ким говорите, нахилийтеся вперед, встановіть контакт очима.
- **Звуки та жести заохочення:** Кивок головою, доброзичлива посмішка, “так-так”, “м-м-м...”.
- **Запитання уточнення:** Задавайте запитання, які допомагають прояснити ситуацію, уточнити дещо з того, що вже відомо. Наприклад, “Ви маєте на увазі, що...?”, “Я не зрозуміла щодо...”

Щодо останнього принципу, його слід застосовувати обережно: коли людина дуже схвильована або роздратована, слід повністю утриматися від будь-яких розмов включно із запитаннями уточнення.

🚫 Чого не слід робити під час Активного слухання:

- Давати поради
- Змінювати тему розмови
- Давати оцінки людині, яка говорить
- Перебивати
- Розповідати про власний досвід

≠

Попросіть подумати вдома над такими питаннями:

- Чому люди не слухають одне одного?
- Як це діє на іншу людину, якщо вона відчуває, що її не слухають?
- Згадайте випадок, коли ви зрозуміли, що вас не чують. Що ви відчули? Що ви зробили?

🔄 ПЕРЕФОРМУЛЮВАННЯ (“ЗІПСОВАНИЙ ТЕЛЕФОН”) 🔄

🎯 Мета:

1. Правильне дотримання цього принципу дуже важливо в конфліктних ситуаціях. Наприклад, в проведенні медіацій від правильного переформулювання залежить інколи результат спроби розв’язати конфлікт.

👉 Вправа:

1. Розділіть групу на малі групи по 4 - 6 осіб.
2. Роздайте кожній групі однакові речення (прислів'я, уривок з пісні тощо), написані зверху на аркуші паперу.
3. Попросіть переформулювати речення своїми словами, намагаючись використовувати інші слова.

Це мають зробити по черзі всі учасниці і учасники групи, переформулюючи останню переформульовану фразу.

4. Прочитайте задане речення і те, що “створила” група.
5. Запитайте, який висновок можна зробити після цієї вправи? Що може статися внаслідок неправильного передання інформації? Як можна запобігти цього? В яких ситуаціях дуже важливе правильне переформулювання?
6. Запитайте, в чому можуть бути принципи правильного переформулювання.
7. Зробіть підсумок.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

НЕ ЗІШТОВХНУТИСЯ З КОНФЛІКТОМ

👉 Мета: для розуміння та наочного уявлення сутності конфліктів.

👉 Вправа:

1. Намалюйте на великому аркуші паперу малюнок, який зображує айсберг у співвідношенні надводної та підводної частини як 1 до 10.
2. Попросіть присутніх за допомогою мозкового штурму назвати головні характеристики айсберга.
3. Спитайте, як можна уникнути небезпеки від зіткнення з підводною частиною. (Можливі варіанти відповідей: обійти, розтопити, розколоти, відтранспортувати у тихе місце, підняти з води тощо) Чи можна порівняти айсберг з конфліктом? Чи можна “понижуючи рівень води”, допомогти розв’язати проблему? *Переформулювання - це пониження рівня води, якщо воно зроблено правильно.*
4. Можна розбитися на пари і провести вправу по переформулюванню. Нехай кожна учасниця та кожний учасник говорить протягом 3-5 хвилин, а його партнер чи партнерша відпрацьовує переформулювання.
5. Потім поміняйтеся ролями. По закінченні повідомте про свої враження від процесу переформулювання. Попросіть навести приклади переформулювань.

👉 КОНЦЕПЦІЯ “Я - ПОВІДОМЛЕННЯ” 👉

👉 Мета: з’ясувати, які почуття та думки виникають в конфліктній ситуації.

👉 Вправа:

1. Щоби ознайомити присутніх з концепцією, продемонструйте “Я - повідомлення” та “Ти - повідомлення”, використовуючи невеличкі сценки з повсякденного життя, близькі присутнім. Назва “Я - повідомлення” і “Ти - повідомлення” пішли як від побудови речення, так і визначення головного суб’єкта, на якому зосереджується увага в цьому реченні.
2. “Ти - повідомлення” можна розглядати як приклад неправильного розуміння. Використайте “Ти - повідомлення” з метою звинувачування когось в егоїзмі, безпечності, жадобі, жорстокості, неухважності. Нехай людина, яку ви будете звинувачувати, розлютиться й займе оборонну позицію. Здійсніть контратаку.
3. Потім продемонструйте “Я - повідомлення”. В цьому випадку слід говорити про побачений тип поведінки, почуття, припущення щодо цього, а також побажання змінити таку поведінку.
4. На папері можна записати формули, які б могли допомогти здійснити “Я - повідомлення”:
Коли я бачу (або чую), що (як) ти...
Я відчуваю...
Мені б хотілося, щоб у майбутньому ти...

👉 Нотатки тренера:

Як правило, “Я - повідомлення” не вкладається в рамки простої формули чи речення. Головне, дотримуватися правила незвинувачування й намагатися говорити про власну реакцію, а не ваші висновки щодо дій іншої сторони.

В малих групах виберіть певну конфліктну ситуацію й спробуйте придумати для них спочатку “Ти - повідомлення”, а потім “Я - повідомлення”.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертайтесь до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
 м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

Наголосіть, що:

- Гнів завжди веде до виникнення “Ти - повідомлення”. “Ти - повідомлення” завжди має в собі присуд, “вердикт”. Якщо ми робимо вигляд, що це не так, то лише “піднімаємо рівень води” над айсбергом конфлікту.
- Присуди, вирок, таврування базуються на припущеннях. Спробуйте уточнити ці припущення. Інші люди зовсім не зобов’язані діяти згідно цих припущень, якщо вони їх не розділяють.
- “Я - повідомлення” не спрацює, якщо ви намагатиметесь встановити контроль над іншою людиною. Але якщо ви бажаєте прояснити проблему й знайти шанс для її вирішення, “Я - повідомлення” може стати в нагоді.
- Правильне використання “Я - повідомлення” може стати свідченням прояву довіри та певною оцінкою, як вас, так і іншої людини.

✎ КОНЦЕПЦІЯ “ПЕРЕМОГА – ПЕРЕМОГА” ✎

👉 Мета: визначити важливість пошуку рішення, яке б задовільняло обидві сторони.

👉 Вправа:

1. Можете використати приклад з апельсином. Мати приносить додому один апельсин. Донька й син вимагають його для себе, не кажучи при цьому, для чого він їм потрібен. В цей час приходить сусідка і, щоби розрішити конфлікт, розрізує його навпіл. Вона дає кожній дитині по половинці, але жодне дитя не задоволене.
2. Сусідка в розпачі, вона питає в учасників, що робити? Які ідеї виникають щодо апельсина?
3. Проведіть мозковий штурм і запишіть всі рішення, запропоновані присутніми.
4. Якщо хтось запропонує спитати дітей, для чого їм апельсин, зробіть це. Виявляється, одна хоче робити пиріг - їй потрібна цедра, другий хоче видушити сік - йому потрібна середина.
5. Оцініть запропоновані рішення з позиції “перемога - програш” в кожному випадку. Позначте перемогу знаком “+”, а програш - “-”. Визначте найприйнятніші рішення.
6. Запитайте в групі, коли ще можливі такі ситуації, коли можна вирішити проблему з повним задоволенням обох сторін.
7. Чи може бути ситуація, коли за нашу мінімальну втрату інша сторона може одержати високе задоволення? Навпаки? Це і буде ціна перемоги чи поразки.
8. Підбийте підсумки.

👉👉👉 Нотатки тренера:

Замість апельсина можна взяти газету, розділивши її, наприклад, на частину з кросвордом і телепрограмою. Важливо, щоби група зрозуміла, що головне не предмет, а підхід до вирішення проблеми.

✎ ЕТАПНА МОДЕЛЬ РОЗВ’ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ ✎

👉👉 Мета: дати схему поетапного розв’язання конфлікту

🕒🕒 Нотатки тренера:

Цей метод має кращі результати при вирішенні ситуацій, пов’язаних із незадоволенням певних реальних значимих потреб, а не з філософськими чи ціннісними розбіжностями. Його не можна вважати панацеєю, яка негайно може розв’язати конфлікт, але його застосування може суттєво прояснити проблему, а з часом і вирішити її.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

Для розв'язання конфліктів дуже важливо, аби сторони дотримувалися певних правил:

- намагалися вирішити проблему
- не ображали один одного словами та діями
- не переривали один одного
- намагалися вирішити проблему

Наголосіть також на тому, що:

- Слід відокремити людину від проблеми
- Зосереджуйтесь на інтересах, а не на позиціях
- Шукайте шляхи до обопільного виграшу
- Використовуйте об'єктивні критерії

І нарешті, не забувайте слів Махатми Ганді **“На гіркому досвіді я опанував найвищий урок: вміння стримувати свій гнів; і як акумульоване тепло перетворюється в енергію, так і наш контрольований гнів може перетворитися на таку силу, яка може вплинути на світ.”**

Етапність розв'язання конфлікту залежить часто від конкретної ситуації. Один з шляхів можна описати за допомогою таких етапів:

- Сформулюйте проблему з позиції потреб кожної сторони конфлікту.
- Переформулюйте її так, щоби можна було врахувати потреби обох учасників водночас.
- За допомогою мозкового штурму отримайте альтернативні рішення.
- Оцініть рішення.
- Виберіть найкраще, найприйнятніше для всіх рішення.
- Зафіксуйте розв'язання конфлікту (потисніть руки).
- Домовтеся, що пізніше учасники повідомлять про застосування цієї техніки на практиці.

☞ **Вправа:**

1. Для закріплення теорії запропонуйте присутнім рольову гру. Слід придумати або згадати якусь конфліктну ситуацію, розіграти її, показавши в ході її вирішення з використанням отриманих знань і навичок.
2. Дайте час учасникам та учасницям вийти з ролей. Обговоріть, наскільки успішно група показала розв'язання конфліктної ситуації.

П'ЯТЬ КРОКІВ РОВЕСНИКІВ НАЗУСТРІЧ

Наступні “п'ять кроків” мають ще назву “медіація” (від слова *media* - середина). Цю методичку можна використовувати як наступний етап після опанування попередніх навичок, залучаючи самих учнів до участі в якості “медіаторів” і допомагаючи тим самим своїм одноліткам долати складні ситуації в спілкуванні.

Ця частина є продовженням попередніх вправ, але є новим етапом по формі. Потреба медіації в тому, щоби навчитися допомагати ровесникам у випадках, коли емоції і напруга з обох сторін заважають спокійно і розважливо справитися з ситуацією. Іншим випадком може бути відсутність таких навичок в тих, хто перебувають у конфлікті.

Надзвичайно важливим є відсторонення медіатора і неприйняття на себе функцій захисту однієї з сторін, навіть і абсолютно неправої.

1. Вступ

1. Назвіть себе самі та попросіть тих, хто в стані конфлікту, назвати свої імена. Подякуйте їм за те, що вони прийшли.
2. Поясніть, що існують чотири правила, які допомагають розв'язати суперечки:

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

- намагатися вирішити проблему
 - не ображати словами чи діями
 - не переривати
 - намагатися бути якомога чеснішими
3. Спитайте кожну конфліктуючу сторону, чи погоджуються вони з правилами.
 4. Поясніть, що будь-що, сказане тут, є КОНФІДЕНЦІЙНИМ, за винятком фізичних образ, спроби самогубства, наркотиків чи зброї.

2. Послухаємо - що сталося

1. “Сторонні” вирішують - хто почне першим.
2. Попросіть “сторону №1” розповісти її історію.
3. Повторіть, що ви почули за допомогою Активного Слухання.
 - викладіть факти
 - змалюйте їхні почуття
“звуки, подібні тому, що ви почули...”
“так вам здалося...”

Повторіть кроки 2 - 3 із “сторonoю №2”.

Поки що ЖОДНИХ рішень!

3. Визначення Проблем та Інтересів

1. Інколи, після того, як кожна з сторін розповість свою історію, ви можете вже скласти перелік проблем та інтересів. Якщо так, переходьте до номера 2.
2. Якщо ви не певні, що проблеми та інтереси зрозумілі, задайте більше запитань. Ви можете сказати тим, хто сперечається:
“Мені хотілося б задати кілька запитань, що б краще зрозуміти проблеми, які ви намагаєтесь вирішити”.

☺☺☺☺ **Приклади:** “Розкажи мені більше про...”

- “Як довго це відбувалося?”
- “Коли це сталося?”
- “Що ви відчували?”
- “Чому ви так подумали?”
- “Що ви хотіли б побачити зараз?”

Поки що жодних рішень

2. Скажіть кожному із тих, хто сперечається, як ви бачите перелік їхніх інтересів:
“_____, я чув(чула), що ви сказали _____, _____.
Це правильно? Я нічого не переплутав (переплутала)?”

ЗАРАЗ час допомогти їм знайти вирішення проблеми!

4. Знайдіть рішення

Що вони можуть зробити?

Зараз: Спитайте сторону №1

“Що ви можете вже зробити для вирішення проблеми?”

- Спитайте сторону №2

“Що ви можете вже зробити для вирішення проблеми?”

У майбутньому:

- Спитайте сторону №1

“Як ви могли б діяти інакше в майбутньому, щоб подібна проблема не виникла?”

- Спитайте сторону №2

“Як ви могли б діяти інакше в майбутньому, щоб подібна проблема не виникла?”

Допоможіть знайти рішення, які вони вдвох вважають добрими.

- Це щось надзвичайне? Коли про це скажуть, де, хто, як?
- Чи може кожна із сторін зробити те, про що вони зараз говорять, що вони це зроблять?
- Чи погодилися обидві сторони на щось спільне?

5. “Обкладинка”

1. Для попередження пліток попросіть кожен з сторін сказати друзям, що конфлікт був розв’язаний.
2. Якщо було досягнуто згоди, підпишіть угоду (письмово чи усно).
3. Привітайте тих, хто сперечався.
4. Після того, як вони підуть, привітайте себе, що важка робота позаду.

ВПРАВИ ПО ПРАВУ

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

☞ ЩО ТАКЕ ПРАВИЛА? ☞

🕒 РЕЗУЛЬТАТИ

- Пояснювати потребу в правилах
- Перелічувати характеристики добрих правил
- Обговорювати закони, які впливають на щоденне життя
- Визначати правила й закони

📄 РОЗДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ УЧНІВ

1. Правила про правила
2. Правила
- 3.

ЛИВАРПАМЕН

(НЕМА ПРАВИЛ навпаки)

Ливарпамен, відома також як гра з маркером, допомагає розвивати визначення закону, цінність його необхідності та мету правил, а також деякі основні ідеї щодо справедливості (тобто правила про правила). Гра може бути легко адаптована для конкретних потреб групи.

∂

Тренер говорить, що група починає вивчати практичне застосування законів грою.

•

Тренер розбиває учнів на групи чи команди різної кількості (від 5 до 7), просить групи вишукатися в дві колони й дає маркер першому учневі чи учениці в кожній групі. Коли кожна група має маркер, студентам пропонують почати гру.

÷

Очевидно, учні будуть в розпачі через відсутність вказівок, і дехто може почати обурюватися або сміятися. Після хвилини такої “гри” тренер, на вимогу учнів, “пояснює” гру, говорячи, що маркер треба спочатку передати в кінець колони, а потім повернути його тим, хто починав. Виграє команда, яка закінчує першою.

≠

Учні починають, а тренер їх знов зупиняє. Скажіть їм, що вони забули, що можна передавати маркер лише через ліве плече. На це вони можуть почати скаржитися або обурюватися, що ви ніколи нічого не казали про ці правила. Не відповідайте на ці скарги й обурення. Після чергового старту зупиніть їх знов, додаючи якесь нове правило гри.

≡

Маркери повинні повернутися до тих, хто почали гру, а учні повинні стартувати знов, бо маркери повинні передаватися правою рукою, а прийматися лівою.

≈

Гра починається й продовжується до закінчення. Не забудьте про чіткий темп.

...

Коли “переможці” оголошені, більшість учнів виглядають обуреними перебігом гри.

|

Це обурення має стати базою для наступного обговорення. Наступні запитання можуть його розпочати:

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

- Що ви відчуваєте щодо гри?
- Що було справедливим? Що було несправедливим?
- Чому це було несправедливо?
- Що було неправильно в грі?
- Що може зробити гру справедливою?

ПРАВИЛА

ð

Звернутися з учнями до результатів заняття.

•

Поділити учнів на групи по три. Попросити кожну групу написати двоє правил для гри й пояснити, чому члени їх групи захотіли встановити ці правила. Нехай кожна група пояснить свої правила для всіх.

÷

Спитайте, чи не була би гра краще і веселіше зараз? Якщо так, то чому?

⊆

Можете повторити гру.

€

Попросіть учнів написати перелік місць чи ситуацій в реальному житті (окрім ігор), коли наявність правил важлива. Тренер записує ці ідеї на дошці чи аркуші паперу. Учні мають обговорити причини, за якими ці місця потребують правил. Схема запису може бути такою:

ДЕ ПОТРІБНІ ПРАВИЛА

ЧОМУ ПОТРІБНІ ПРАВИЛА

Дім

Магазин

Школа

Вуличний рух

Парк

≠

Проведіть з учнями мозковий штурм з метою складання переліку правил для правил. Обговоріть кожне правило й зробіть підсумковий перелік.

Учні повинні порівняти їх перелік з тим, що викладений в роздатковому матеріалі "Правила для правил" і обговорити відмінності.

ПРАВИЛА ПРО ПРАВИЛА

Правила повинні:

1. Бути реальними для здійснення
2. Бути зрозумілими
3. Ніколи не суперечити одне одному
4. Бути написаними зрозумілою мовою
5. Мати розумне покарання за порушення
6. Бути відомими людям, які мають їх дотримуватися
7. Бути можливими для слідування їм

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

≡

Попросіть учнів заповнити роздатковий матеріал “Правила” та обговорити їх. Правильні відповіді показані для тренера нижче.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

ПРАВИЛА

Визначте, що неправильно в правилах, поданих нижче, використовуючи перелік “Правил про правила”. Напишіть номер “правил про правила”, які порушені в наведеному зразку. Може бути більше, ніж одне порушення на кожен позицію.

1, 6	Не думати про бійку
4	Ніхто звідси, дивись танець
2, 7	Танцювати на стелі лише після п'ятої години вечора
3	Надписи в бібліотеці “Не розмовляти” та “Говорити тихо”
2, 7	Жувати гумку лише верхніми зубами
1	Бути другом і подругою кожному й кожній
5	За посмішку - п'ять ударів палицею по п'ятках
	Не бігати в приміщенні

В ЧОМУ РІЗНИЦЯ МІЖ ПРАВИЛАМИ Й ЗАКОНОМ

∂

Попросіть учнів згадати визначення правил.

•

Попросіть їх назвати різницю між правилами й законом.

Закон приймається державою. Це нормативний акт вищого представницького органу влади, який приймається з додержанням особливої законодавчої процедури, регулює найважливіші суспільні відносини і має вищу юридичну силу. В Україні закони приймає Верховна Рада України. У окремих випадках закони приймаються всенародним голосуванням - референдумом.

Правила приймаються особою, яка має на це владу і повноваження, для певного місця (наприклад, батьки вдома, адміністратор універмагу в універмазі тощо).

÷

Попросіть учнів назвати, які наслідки можуть бути для особи, яка порушує правила (наприклад, втрачені привілеї, заборона користуватися бібліотекою). Спитайте також, які наслідки можуть бути для особи, яка порушує закон (наприклад: ув'язнення, умовне ув'язнення, штраф).

≠

Перед закінченням вправи спробуйте розвинути визначення закону, базоване на досвіді групи в грі. Напишіть визначення, прийняте групою на дошці чи аркуші паперу (наприклад: “Комплекс правил, якими група чи суспільство в цілому регулює поведінку людини в середині цієї групи чи суспільства”).

✦ ЗАКОНИ НАВКОЛО НАС ✦

∂

Поділіть всю групу на маленькі й попросіть кожен групу написати список з 5 - 7 видів діяльності, які не контролюються або регулюються законом чи не мають його впливу.

•

Коли кожна група закінчує перелік, попросіть групи помінятися переліками. Отримавши перелік іншої групи учні мають подумати якими шляхами цей вид діяльності контролюється або регулюється законом чи знаходиться під його впливом. (Наприклад: дихання - закони по контролю якості повітря, стандарти забруднення тощо.)

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

÷

Тренер повинен або повинна слідкувати за тим, аби група, чиї ідеї обговорюються в даний момент іншою групою, мовчатиме (Це можна зробити за правилами “акваріуму”). Кожний перелік може обговорюватися однією або всіма малими групами.

≠

Як переконуються учні, важко знайти якийсь вид діяльності, який знаходиться поза дією законів. Закінчить обговорення такими запитаннями:

- Що це говорить тобі про закони?

Закони всюди. Вони впливають на нас різними шляхами, щодня в нашому житті. Від народження (свідectво про народження тощо) до смерті (свідectво про смерть, правила поховання тощо).

- Наскільки це важливо?

Вам треба знати про те, як діють закони. Вам треба уявити, що всі закони не шкодять тобі, а перешкоджають чи зупиняють тебе від певної дії.

- Про які види законів ми говорили?

Переважно ми говорили про *інструкції* - закони, які підтримують наше здоров'я, безпеку й роблять можливим для нас участь в різноманітній діяльності.

Кримінальний закон не є чимось, що нагадує про себе в нашому щоденному житті, а лише тоді, коли, як правило, треба захистити кого-небудь.

- Яка мета більшості законів?

Захист, безпека й регулювання.

- Важливо акцентувати увагу, що часто закони сприймаються лише як засіб покарання, але він ще допомагає нам і захищає нас.

ПІДСУМОК

Закінчуючи це заняття учні мають обговорити наступні питання:

- Чому необхідні правила?
- Що стається, якщо правила нечіткі?
- Що таке закон?
- Чому необхідні закони?

В ЧОМУ НАМІРИ ЗАКОНУ?

РЕЗУЛЬТАТИ

- Пояснювати мету закону
- Пояснювати наміри тих, хто створювали закони
- З'ясовувати проблеми в застосуванні законів
- Пропонувати альтернативи
- Визначати й оцінювати наслідки
- Ефективно комунікувати з іншими
- Обирати рішення, базовані на певних підставах

РОЗДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ

1. “Жодного транспортного засобу в парку”
2. Хто може їздити парком

ПРАКТИКИ В ДОПОМОГУ

Запросіть членів міськради, адміністрації, можливо інших посадових осіб для допомоги в цьому занятті.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

📖 ЗАКони і постанови 📖

ð

Почніть заняття з обговорення наступних питань. Ці питання базуються на місцевій специфіці - переконайтеся, що ви вживаєте правильні терміни:

- Хто керує вашим притулком, школою, інтернатом і видає правила внутрішнього розпорядку?
- Хто керує вашим (селом, містом, районом, областю, автономною республікою) і видає законодавчі рішення?
- Чи знаєте ви закони (в широкому розумінні) свого (села, міста, району, області, автономної республіки)?

Місцеві закони називаються постановами чи рішеннями (наприклад, про утримання собак на прив'язі, паркування, межі міста тощо).

- Хто командує вашою місцевою радою?

Мер, глава адміністрації чи голова ради. (?)

- Хто мер вашого (села, міста)?

Назвіть конкретні імена.

Дайте інформацію про державний устрій України, керуючись вищим законом країни - Конституцією.

•

Перегляньте результати заняття разом з учнями.

👉👉 ЖОДНОГО ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ В ПАРКУ 👈👈

ð

Роздайте копії матеріалу “Жодного транспортного засобу в парку”. Прочитайте історію вголос.

ЖОДНОГО ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ В ПАРКУ

Добропіль має чудовий, затишний парк в самому центрі міста. Міська рада бажає утримувати його безпечним і незабрудненим. Члени ради не бажають, аби в парку турбував шум. Ви можете знайти там траву, дерева, квіти, ігрові майданчики та галявинки для пікніків. Щоби бути переконаними, що парк і далі залишиться таким, міська рада приймає рішення.

Над усіма входами до парку з'явилися надписи: “Жодного транспортного засобу в парку”.

•

Задайте учням наступні запитання:

- Що засвідчує це рішення?
- Чому міська рада прийняла це рішення? Для чого воно призначене?
- В чому намір цього рішення? Чого хоче досягти таким рішенням міська рада?
- Чи кожна людина зрозуміє це рішення? Чи досить чітко воно написано?

Відповідно до Правил дорожнього руху, транспортний засіб - це пристрій для перевезення людей та вантажу. До транспортних засобів відносяться: автомобілі, трамваї, тролейбуси, трактори, самохідні машини, мотоколяски, мотоцикли, мопеди, велосипеди, а також гужеві та інші транспортні засоби, за виключенням інвалідних колясок. Термін не розповсюджується на велосипеди, мопеди, мотоцикли, санчата, візки, дитячі колиски, які люди везуть руками як пішоходи.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

☒☒ НЕЗАДОВОЛЕННЯ ГРОМАДЯН ☒☒

ð

Скажіть учням, що багато громадян незадоволені рішенням і планують протестувати проти нього. Вони зібрали збори громадськості й повинні вирішити, які транспортні засоби, описані в історії, поданій далі, матимуть право їздити парком. Майте на увазі, рішення базується на намірах міської ради. Чи вважаєте ви, що жоден з описаних в історії транспортних засобів не повинен рухатись парком?

•

Попросіть учнів відповісти на такі запитання:

Залежно від розміру групи, справа може відбуватися різними шляхами:

- Дискусія в великій групі щодо інтересів кожної людини з історії - беруть участь всі учні.
- Дискусії в малих групах (до 5 осіб). В цьому випадку кожна група обирає "спікера" й "писарчука". Попросіть групу прочитати кожен позицію в історії і вирішити, що має бути зроблено. Після цього поверніться до великої групи й порівняйте рішення кожної малої групи.
- Рольова гра, в якій 7 - 9 учнів розігрують випадок і показують інтереси кожної групи в ситуації іншим учням. Велика група повинна вирішити, що треба робити. Спостерігачі й спостерігачки робитимуть нотатки щодо справедливості аргументів дискусії і врахування намірів закону.

÷

Роздайте історію "Хто може їздити парком?" Попросіть учнів прочитати кожен ситуацію. Треба прийняти наступні рішення:

- Дозволять вони рухатись транспортним засобам по парку? Чому так, чи чому ні?
- Які альтернативні рішення вони можуть запропонувати?

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

ХТО МОЖЕ ЇЗДИТИ ПАРКОМ ?

1. Петро Кальченко мешкає на одному боці міста, а працює на протилежному. Він заощаджуватиме 10 хвилин, якщо їхатиме парком.
2. В парку багато смітників. Люди кидають до них сміття, щоби тримати парк чистим. Комунальна служба має заїхати й забрати це сміття з парку.
3. Швидка допомога з серйозно пошкодженою жертвою дорожно-транспортної пригоди повинна якомога швидше дістатися лікарні. Найкоротший шлях проходить парком. Жертва може померти, якщо машина не проїде парком.
4. Дві міліцейські машини переслідують підозрюваного в грабунку банку. Якщо одна машина проїде парком, то є можливість затиснути підозрюваного між двома машинами. Міліція хоче їхати парком.
5. Деякі діти, які відвідують парк, хотіли би покататися на велосипедах.
6. Пан Олександр хотів би привозити свою дитину в парк на візочку.
7. Уряд дарує місту військовий танк. Він має бути розміщений в парку як пам'ятник ветеранам, які загинули у війну.
8. Світлані подобається гуляти парком разом з друзями. Світлана користується візочком з мотором для людей з відмінними можливостями.

≠

Поки група працює, намалюйте схему для запису відповідей. Зліва мають бути перелічені всі випадки, а справа по черзі записані номери груп. Коли групи будуть готові, запишіть їх відповіді із кожного випадку в схемі навпроти кожної групи і попросіть обрати раціональний вихід для кожної ситуації. Тут немає "правильної відповіді".

≡

Обговоріть різницю в рішеннях, що виниклі. Спитайте учнів, чому, на їхню думку, виникли ці відмінності. Попросіть групи, які мають відмінні рішення, навести деякі з їх найсильніших аргументів і подивіться, що скажуть на це інші групи. Наступні запитання зможуть розширити мислення учнів.

≈

Коли студенти даватимуть відповіді на ситуації, спитайте їх, чи розглядали вони *намір, мету та стиль написання* рішення. Як би вони могли повідомити про це громаду? Як вони визначають "транспортний засіб"? (Словник визначає транспортний засіб як ...)

1. Петро Кальченко мешкає на одному боці міста, а працює на протилежному. Він заощаджуватиме 10 хвилин, якщо їхатиме парком.
 - * Чи дозволите ви Петру їхати парком? Чому так або чому ні?
 - * Чи важливо для Петра бути вчасно на роботі?
 - * Чи не буде заощаджуватися енергія й паливо, якщо машину їхатиме навпростець через парк?
 - * Допускаєте, що він проспить і втратить роботу, якщо запізнеться.
 - * Що може статися, якщо ви дозволите лише Петру їхати парком?
2. В парку багато смітників. Люди кидають до них сміття, щоб тримати парк чистим. Комунальна служба має заїхати й забрати це сміття з парку.
 - * Чи дозволите ви комунальній службі їхати парком? Чому так або чому ні?
 - * Чи буде сподіваною для людей в парку поява великої вантажівки, і чи будуть вони обережні?
 - * Чи приходять люди в брудний парк?
 - * Чи безпечно для здоров'я накопичувати сміття в парку?
 - * Як сміття може бути прибрано з парку, якщо сміттєзбиральній машині не буде дозволено рухатися парком?
 - * Які альтернативні методи контролю санітарного стану парку ви можете запропонувати?

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

3. Швидка допомога з серйозно пошкодженою жертвою дорожно-транспортної пригоди повинна якомога швидше дістатись до лікарні. Найкоротший шлях проходить парком. Жертва може померти, якщо машина не проїде парком.
- * Чи дозволите ви швидкій допомозі рухатися парком? Чому так чи чому ні?
 - * Чи буде небезпечним транспортний засіб, який рухається з високою швидкістю?
 - * Що буде, якщо пацієнт помре в швидкій допомозі, якій не було дозволено рухатися парком?
 - * Що, коли людина в швидкій не є в такому критичному стані?
 - * Якщо ви дозволите рухатися парком лише таким спеціальним транспортним засобам, як ви визначатимете, які транспортні засоби до них відносяться?
4. Дві міліцейські машини переслідують підозрюваного в грабунку банку. Якщо одна машина проїде парком, то є можливість затиснути підозрюваного між двома машинами. Міліція хоче їхати парком.
- * Чи дозволите ви міліцейській машині рухатися парком?
 - * Чи має значення, якщо банківські грабіжники озброєні й небезпечні?
 - * Що, коли банківський грабіжник тільки-но вистрелив у невинного спостерігача?
 - * Чи буде відрізняться ситуація, якщо це буде для міліції лише нагода спіймати грабіжника?
 - * Чи будуть маленькі діти знати, що тут рухаються автомобілі? Чи думають вони про те, що парком їдуть машини?
 - * Чи можна віднести міліцейську машину до спеціальних транспортних засобів? Чому так чи чому ні?
5. Деякі діти, які відвідують парк, хотіли б покататися на велосипедах.
- * Чи дозволите ви дітям кататися велосипедами в парку? Чому так чи чому ні?
 - * Чи має значення, якщо велосипеди використовуються як засіб транспортування їх до парку?
 - * Чи має значення, якщо в парку є спеціальна велосипедна доріжка?
 - * Як бути з роллерами й скейтбордами?
6. Пан Олександр хотів би привозити свою дитину в парк на візочку.
- * Чи дозволите ви дитячому візочку рухатися парком? Чому так чи чому ні?
 - * Як ще батьки можуть доставити дитину в парк, не використовуючи візочок?
 - * Чи буде несправедливо відносно батьків з дітьми заборонити їм привозити дітей до парку візочками?
7. Уряд дарує місту військовий танк. Він має бути розміщений в парку як пам'ятник ветеранам, які загинули на війні.
- * Чи буде погано, якщо в парку стоятиме пам'ятник?
 - * В нормальному використанні танк - транспортний засіб. Чи є він транспортним засобом в якості пам'ятника?
 - * Що може репрезентувати танк? Чи має це значення?
8. Світлані подобається гуляти парком разом з друзями. Світлана користується візочком з мотором для людей з відмінними можливостями.
- * Чи дозволите ви рухатися парком візочку, на якому пересуваються люди з обмеженими фізичними можливостями?
 - * Чи є візочок з моторчиком транспортним засобом?
 - * Чим ця ситуація відрізняється від інших?
 - * Чи існують закони, які захищають право людини рухатися візочком в парку?

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

✍ ПІДСУМОК ✍

ð

Для проведення заключної дискусії попросіть учнів відповісти на наступні запитання щодо того, яке відношення вони мають до розглянутих рішень і законів взагалі?

- Чи створює рішення більше проблем, ніж могло би виникнути без нього?
- Чи має він бути переписаним?
- Що саме потребує зміни?
- Чи повинні закон, рішення тощо бути розписаними так детально, щоб усі громадяни і громадянки могли зрозуміти, що він означає?
- Як мають враховуватися рішенням “спеціальні аварійні ситуації”?
- Хто повинен визначати, що містить термін “спеціальні аварійні ситуації”?
- Яке прийнятне покарання за порушення цього рішення?
- Чи повинно бути записаним в рішенні покарання?

•

Додаткове завдання: попросіть учнів переписати рішення.

✂ ПРОТИАЛКОГОЛЬНИЙ ЗАКОН ДЛЯ ВОДІВ ✂

🔔 РЕЗУЛЬТАТИ

- Констатувати проблему
- Обговорювати підстави протиалкогольного закону
- Аналізувати складнощі написання законів
- Визначати проблеми, важливі для творення законів
- Визначати і оцінювати наслідки
- Ефективно спілкуватися з іншими

🔔 НЕОБХІДНІ МАТЕРІАЛИ

Крейда або маркери

Дошка чи аркуші паперу

Копія закону проти пияцтва за кермом

Проектор

🔔 РОЗДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ

1. Що означає термін “п’яний”?
2. Проект закону
3. Порівняння власного закону з існуючим

🔔 МАТЕРІАЛ ДЛЯ ПРОЕКТОРА

Кроки написання власного закону

🔔 ПРАКТИКИ В ДОПОМОГУ

Запросіть представників місцевих правоохоронних органів для допомоги під час ведення занять. не забудьте попередньо повідомити дату і місце проведення занять.

КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ У НЕТВЕРЕЗОМУ ВИГЛЯДІ

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

ð

Обговоріть результати занять разом з учасницями і учасниками.

•

Почніть з обговорення проблеми п'яних водіїв у вашій місцевості. Спитайте, чи важлива ця проблема і чому?

÷

Роздайте матеріал “Що означає термін “п'яний”. Присутній практик може читати його і проводити дискусію щодо визначень і стандартів. Можливо, він зможе продемонструвати чи показати апарат для визначення реакції на алкоголь (“трубочки”).

ЩО ОЗНАЧАЄ ТЕРМІН “П'ЯНИЙ”?

Термін “п'яний” взагалі має відношення до людей, які знаходяться під впливом алкоголю. Юридично це означає, що концентрація алкоголю в крові (КАК) вище певного рівня.

КАК описує процент хімічного компоненту алкоголю в крові. КАК особи може бути визначена через дихання, сечу чи зразки крові. Тести показують, що мислення й реакція знаходяться під різним рівнем впливу алкоголю на кров. При рівні 0.10 процентів шанс нещасного випадку під час водіння в двадцять п'ять разів вище, ніж в нормальному стані. Ймовірність нещасних випадків у неповнолітніх з таким же рівнем КАК вище, ніж в дорослих.

Кожна країна має свої межі КАК для водіння в нетверезому стані (ВНС) і водіння під впливом (ВПВ). Згідно більшості законів, особа з КАК 0.10 процентів вважається п'яною. Використання будь-яких ліків чи наркотиків, законних чи незаконних, які впливають на спроможність керувати машиною, вважаються порушенням цього закону.

≠

Попросіть учасниць і учасників уявити, що вони живуть в місті Степнянську. Прочитайте наступний абзац:

Донедавна місто Степнянськ не мало жодних проблем з водінням у нетверезому стані. Але нещодавно два учні загинули, коли на них наїхав п'яний водій під час їхнього повернення після футбольного матчу. Інші міста області також мають чисельні випадки з серйозними матеріальними та людськими пошкодженнями. Ці випадки були спричинені водіями, які вживали алкоголь, марихуану, кокаїн. Ці проблеми привернули увагу місцевої влади і громадян, які хотіли б розв'язати проблеми. Громадяни звернулися до Верховної Ради. Їх підтримали інші міста і села. Ви - депутат Верховної Ради і призначені в підкомісію для створення закону.

≡

Поділіть групу на малі групи, запропонувавши підготувати захист однієї з п'яти наведених вище позицій в парламенті.

≈

З якою проблемою вам треба працювати?

- Це були звичайні автомобільні аварії - алкоголь не грає ролі
- Невелика доза алкоголю не зашкодить водію за кермом
- Ця проблема вічна і з нею нічого не поробиш - закон нічого не змінить
- Досвідчений водій і випивши не зробить шкоди
- Жодної краплини за кермом

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

...

Проведіть засідання Верховної Ради, презентуючи вище наведені позиції різними учасницями і учасниками. Можливо, виникне і нова думка - її можуть висловити "спостерігачі чи спостерігачки з залу".

∇

Створіть закон на підставі попереднього обговорення. Проведіть голосування (таємне чи відкрите).

®

Якщо група прийняла «алкогольний» закон, обговоріть, які наслідки це може мати: для конкретних людей, для суспільства в цілому; нині і в майбутньому.

©

Проведіть повторне засідання Верховної Ради.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

☎ **ЩО ТИ МОЖЕШ СПИТАТИ У ПРАВНИКА** ☎

⊕ **Результати:**

- В результаті цього уроку учні повинні бути готовими до:
- Обговорювання відповідальності правника
- Пояснювати права молоді, на допомогу консультанта
- Ідентифікувати законні можливості
- Встановлювати проблему, яку слід вирішити
- Пояснювати ситуацію, за допомогою запитань

Необхідні матеріали:

Дошка/ великий аркуш паперу
крейда/ маркери

Роздаткові матеріали для кожного студента

1. Стосунки “Правник-клієнт”
2. Стосунки “Правник-клієнт”
3. Коли зустрітися з правником
4. Що ти думаєш

Практики в допомогу:

Запросіть місцевого юриста, який займається справами неповнолітніх для допомоги у проведенні цього уроку. Надішліть копію уроку коли з’ясуєте дату та місце його проведення.

Право на отримання консультації

≡
Проаналізувати результати уроку зі студентами

∄
Напишіть наступні слова на дошці та обговоріть зі студентами яким чином ці назви взаємопов’язані.
Адвокат: Людина, яка офіційно призначена вести справи для нього/неї; офіційний агент, який придатний вести акт підсудного та прихильника в офіційній справі.

Консультант: Юрист; адвокат; радник. Консультант має надавати консультації.

Юрист: Людина, чия професія вести справи клієнтів чи давати поради щодо прав і обов’язків в інших ситуаціях.

⊂
Мати групу людей-фахівців для допомоги в обговоренні наступних питань.
Увага: переконайтеся, що вони вчасно попереджені про заняття.

≠
Попросіть присутніх в малих групах скласти перелік ситуацій, коли потрібна консультація юриста.

Цей перелік може містити, але не обмежуватися:

1. Коли ви купуєте чи продаєте будинок, квартиру чи іншу нерухомість.
2. Коли ви розпочинаєте власну справу чи збираєтесь її придбати.
3. Коли ви змінюєте свій сімейний статус.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертайтесь до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

4. Коли ви підписуєте великий чи важливий контракт.
5. Коли ви причетні до нещасного випадку з великим пошкодженням власності чи людськими жертвами.
6. Коли ви звинувачуєтесь у злочині.
7. Коли ви подаєте позов проти кого-небудь.

≡

Запропонуйте (у великій чи малих групах) обговорити, в яких ситуаціях потрібна допомога юриста, а в яких - ні.

1. Ви попросили в друга автомобіль на короткий час без офіційного оформлення. Він повідомив у міліцію, що автомобіль вкрадено.

Юрист: ТАК НІ

Чому? _____

2. Ви купуєте нову стереосистему за 1000 гривень. Через місяць колонки починають барахлити. Ви повертаєте її до магазину, але продавець каже, що, на жаль, гарантія лише на два тижні.

Юрист: ТАК НІ

Чому? _____

3. Ви вирішили продати старе авто і купити нове.

Юрист: ТАК НІ

Чому? _____

4. Ваших друзів затримано під час крадіжки місцевого магазину. Вони кажуть, що ви їм допомагали.

Юрист: ТАК НІ

Чому? _____

5. Ви хотіли найнятися на роботу, але вам відмовили. Ви вважаєте, що це сталося на підставі вашої статі.

Юрист: ТАК НІ

Чому? _____

6. Ви не бажаєте, щоби ваші рідні успадкували десять тисяч гривень, які ви накопичили. Ви кажете, що якщо ви помрете протягом року, то хотіли би, щоб ці гроші пішли на медичні дослідження.

Юрист: ТАК НІ

Чому? _____

7. Ви бажаєте розлучитися з чоловіком або жінкою.

Юрист: ТАК НІ

Чому? _____

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

& ЩО ТАКЕ "НЕПОВНОЛІТНІСТЬ"? &

РЕЗУЛЬТАТИ:

По закінченню цього уроку учні мають вміти:

- визначати термін “неповнолітність”
- визначати юридичний вік неповнолітнього
- порівнювати юридичні системи для дорослих та неповнолітніх
- пропонувати альтернативні рішення
- визначати наслідки
- ясно висловлювати думки

РОЗДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ:

дошка або ватман,
крейда або маркери,
плівка та проектор

Тези для кожного учня:

1. Злочинність неповнолітніх, дорослих.
2. Неповнолітній чи дорослий?

Практики в допомогу:

Запросіть юриста або співробітника суду для неповнолітніх для допомоги в організації уроку. Заздалегідь надішліть копію уроку з точною датою та місцем проведення.

НЕПОВНОЛІТНІСТЬ

≧

Напишіть термін “неповнолітність” на дошці. Запитайте у студентів що він означає. Під час того, як триває обговорення вашого питання, записуйте думки учнів на дошці.

Неповнолітня людина та, яка не є ще дорослою. В Україні такою особою вважається людина, яка не досягла 18 років.

∕

Обговоріть і запишіть на аркуші паперу - що можуть неповнолітні, їхні права.

Можливі відповіді: укладати деякі угоди, відвідувати школу тощо.

Що заборонено неповнолітнім законом?

Можливі відповіді: працювати на шкідливих роботах, купувати спиртні напої тощо.

⊂

На наступному аркуші запишіть відповіді на запитання: Хто займається профілактикою правопорушень неповнолітніх?

Можливі відповіді:

- служби у справах неповнолітніх
- загальноосвітні школи
- центри медико-соціальної реабілітації неповнолітніх органів охорони здоров`я
- притулки для неповнолітніх
- суди
- кримінальна міліція у справах неповнолітніх

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

- приймальники-розподільники для неповнолітніх
- виправно-трудова колонія
- інші установи та організації у межах своєї компетенції

⊆

Які заходи виховного характеру можуть бути застосованими до неповнолітніх?

Можливі відповіді:

- публічно або в іншій формі просити пробачення
- застереження
- передача під нагляд батьків
- відшкодування збитків
- спецстанова

Пленум Верховного Суду України звертає увагу на те, що не повинні застосовуватися міри кримінального покарання до неповнолітніх за:

- окремі незначні правопорушення на зразок дитячих пустощів (фрукти з саду, угон велосипеда або покататися тощо)
- крадіжки у батьків чи інших членів родини, якщо потерпілі не звернулися до відповідних органів.

∈

Люди скоюють правопорушення і злочини. Суспільство карає за це. Проте встановлюється мінімальний вік, з якого починається кримінальна відповідальність. З чим це пов'язано?

Можливі відповіді:

- з фізіологічним процесом поступового формування здатності особи з моменту досягнення певного віку усвідомлювати свої дії
- керувати ними
- розуміти небезпечність вчинених дій

∉

Розгляньте результати уроку разом з учнями.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

☒☒ ЗЛОЧИН ТА ЙОГО НАСЛІДКИ ☒☒

РЕЗУЛЬТАТИ

По закінченню цього уроку учні мають вміти:

- визначати термін "злочин"
- визначати чотири категорії злочину
- аналізувати можливі наслідки злочину
- розвивати емпатію до жертв злочину

РОЗДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ

дошка або ватман,
крейда або маркери,
плівка та проектор

Тези для кожного учня:

Теза 1.

Практики в допомогу:

Запросіть репортера місцевої газети, міліціонера та/або потерпілого для допомоги в проведенні уроку. Заздалегідь надішліть копію уроку з точною датою та місцем проведення.

☒ ЩО ТАКЕ ЗЛОЧИН? ☒

≡
Обговоріть тези з учнями.

♀
Напишіть слово "злочин" на дошці. Запитайте у них, що воно означає. Напишіть всі визначення, які будуть запропоновані.

Злочин - це дія, заборонена законом АБО відмова зробити щось, що вимагається законом.

Злочин - передбачене кримінальним законом суспільне небезпечне діяння (дія і/або бездіяльність), що посягає на суспільний лад, його політичні і економічні системи, власність, особу, політичні, трудові, майнові та інші права і свободи громадян і таке суспільно небезпечне діяння, яке посягає на правопорядок.

Ці обидва визначення мають бути включені в визначення, записані на дошці. Спрямуйте роботу учнів в цьому напрямку.

⊂
Обговоріть категорії злочину з учнями та попросіть навести приклади:

- *Дрібний злочин*: не дуже серйозні порушення такі, як дорожні порушення тощо;
- *Неправомірний вчинок*: не дуже серйозні порушення такі, як дрібні крадіжки, акти вандалізму, пияцтво на людях;
- *Тяжкій злочин*: дуже серйозні злочини такі, як крадіжки, вбивства, зґвалтування, озброєний напад;

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

📖 КЛАСИФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ 📖

≡

Роздайте Тези 1.

Нижче викладені факти кожної справи:

1. Група молодих людей випивають у Дмитра вдома. Вони вирішують взяти автомобіль мами Дмитра, щоб покататися навколо міста. "Мама не буде заперечувати. Все буде добре, з нами нічого не трапиться"- говорить Дмитро.
2. Дівчина стоїть на дорозі і зупиняє автомобіль. "Я йду з дому, - думає вона про себе. - Я втечу до Києва та знайду там роботу."
3. Хлопець стоїть з запаленою цигаркою: "Як приємно, тепер мені не завадить ніякий біль"
4. Хлопець залазить у вікно дому. "Приглянь за мною, - каже 18-річний Сашко 13-річному Ромці, - а я поки залізу та пошукаю гроші."
5. Дівчина щось нервово ховає до кишені. " Не хвилюйся, Таню, - каже Соня, - вони не кинуться шукати окуляри, вони не коштують дуже дорого.

∄

Наступну роботу студенти мають виконати в групах. Напишіть нижче перераховані завдання на дошці. Поясніть їх.

- Які з вище перерахованих ситуацій є злочином? Чому? Напишіть під кожною ситуацією "не злочин", якщо це насправді не злочин.
- Використовуйте 5-бальну систему, оцінюючи злочини наступним чином: 1 - за найтяжчий, 5 - за не дуже серйозний.
- Під кожною ситуацією напишіть категорії злочинів: дитячі пустощі, проступок, злочин, тяжкій злочин.

⊂

Розділіть студентів в групи по троє, один з них має записувати рішення та обговорення, які виникають всередині групи.

⊆

Нехай кожна група доповість про своє рішення.

∈

Після виконання цього завдання порівняйте рішення учнів. Обговоріть результати.

∉

“Правильних” відповідей тут не може бути. Все зводиться до підтримки обговорення про шкоду, яка завдається злочинами різного гатунку.

Для цього по кожній позиції запишіть можливу шкоду від цього діяння.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

НАСЛІДКИ

≡
Обговоріть термін “наслідки” з учнями, запишіть визначення на дошці.

Наслідки - це результат (позитивний або негативний), який трапляється внаслідок будь-якої дії.

∄
Перегляньте зі студентами Тези 1 та запитайте у них, чи думали злочинці про наслідки своїх дій. На що ще мають вплинути скоєні злочини?

⊂
Учні знову повертаються до обговорення в групах. Вони мають занотувати 5 наслідків, які можуть бути спричинені внаслідок злочинів (Тези 1) іншим людям.

Дуже важливо, щоб повністю весь клас брав участь в обговоренні цієї проблеми. Думки щодо можливих наслідків злочину або повної їх відсутності можуть розділитися. Інший засіб стимулювати дискусію - надати студентам можливість навести приклади з газет або, які вони чули колись. Найважливішим елементом є дискусія! Намагайтеся уникати письмової праці під час цього.

⊆
Нехай групи учнів обмінюються один з одним переліками наслідків злочину. Запитайте у них:

- Чи злочини (Теза 1) змінять життя жертв надовго?
- Чи будуть люди, близькі до жертв злочину, відчувати наслідки злочину на собі?
- Як вплине злочин на інших?

∈
Попросіть учнів переглянути газети та дати назву кожній з вище перерахованих ситуацій. Нагадайте їм про наступне:

- кожна група учнів повинна мати репортера та “записувача”;
- будьте реалістичні: чи дійсно ті наслідки, які ви передбачили, здійсняться.

∉
Попросіть знайти в газеті випадки, які можна розглянути у зв'язку з темою обговорення. Чи знайшли ви такі випадки? Якщо так, чи багато їх було?
Як підсумок, можна сказати, що злочинці забувають (або не думають), що вони теж можуть перетворитися в жертв («Розборки» угруповань тощо).

⌘ НАСЛІДКИ ДЛЯ ЖЕРТВ ⌘

≡
Прочитайте наступне в класі. Учні мають зосередити свою увагу на безпосередніх та довгоочікуваних наслідках злочину.

∄
Розбийте аркуш паперу на дві колонки і запишіть (після мозкового штурму чи обговорення в малих групах) безпосередні і довготривалі наслідки злочину для жертв.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

- Я завжди хотів бути пілотом. Я тільки-но закінчив писати тест. На зворотному шляху додому мене збив п'яний водій. Скло пошкодило мені очі. Що мені тепер робити?
- Мій чоловік відвідував зібрання за межами нашого міста. Хтось вдарив його по голові та обікрвав. Тепер він має дуже серйозні пошкодження і йому треба робити операцію. У нас п'ятеро малих дітей. Що мені тепер робити?
- Мені 69 років. Ідучи до магазину, двоє молодих людей вкрали у мене гаманець. Тепер у мене немає грошей на харчування та ліки. У мене немає родичів. Що мені тепер робити?
- Я йшов до школи у своїх нових дорогих і модних черевиках. Двоє інших наших студентів схопили мене та забрали мої черевики. Я все літо важко працював, щоб заробити грошей на них. Зараз у мене немає роботи. Що мені тепер робити?

🏠 НАСЛІДКИ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА 🏠

☞

Найширше коло наслідків відбивається саме на суспільстві. Воно все може стати жертвою. Попросіть учнів навести будь-які приклади наслідків злочину для суспільства. Це можуть бути ті ж приклади, що і в попередній вправі.

Два приклади, які чітко показують наслідки для суспільства - це крадіжки в магазинах та акти вандалізму (навмисне пошкодження приватної власності):

- * *крадіжки в магазинах*. За один рік магазин може втратити тисячі доларів через постійні крадіжки. Магазин має сплачувати за охоронні системи, охоронців, інші захисні системи. Це неминуче призведе до збільшення цін на товари, щоб покрити ці витрати. Хто страждає від крадіжки в магазинах? Чому?
- * *вандалізм*. Наприклад, графіті та розбиті вікна. Для того, щоб витратити гроші на інші заходи їх потрібно витратити на подолання цих наслідків. На кого це впливає?

На уроці під час обговорення з компетентними людьми, пам'ятайте:

- Жертви злочинів можуть розповісти про свій негативний досвід. Наголос повинен бути зроблений на наслідках, які відобразилися на жертві, її сім'ї, роботі. Обговорення також має зводитися до допомоги, яку отримала і мала отримати жертва злочину.
- Газетні репортери можуть розповісти про злочини, яким вони були свідками та наслідки цього для суспільства, окремих осіб та їх сімей.
- Працівники та працівниці організації по захисту жертв насилля можуть розповісти про проблеми своїх клієнтів та види реабілітаційної допомоги, яка їм надається.

☞

Як підсумок, запитайте, як запобігти глобальним наслідкам злочинів.

Можливі відповіді:

- Практичне право
- Позитивістська кампанія в засобах масової інформації
- Інші превентивні програми

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

☰ КОРОТКИЙ ЗМІСТ ☰

☰
Попросіть учнів визначити термін “наслідки” так, як вони його розуміють.

☞
Запитайте, хто найбільше страждає від злочину.

- людина, яка здійснила злочин. Як?
- людина та/або її сім`я, проти якої скоєно злочин. Як?
- суспільний осередок, в якому відбувся злочин. Як?

⊂
Чи учні проглянули місцеві газети та розібрали кожний злочин за його категорією? Прочитайте статті в класі та обговоріть наслідок кожного злочину для суспільства.
Будьте терпимі до студентів, які не змогли прочитати багато на цю тему. Попросіть компетентних людей допомогти в роботі підготовки до уроку кожному учневі. Інструктор має читати статті та спрямовувати ход уроку.

ПАПКА ДЛЯ ПРАКТИЧНОГО ПРАВА

Нехай учні покладуть статті та іншу інформацію, яка була надана компетентними особами в спеціальну папку.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

ЦЕ - МОЯ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

РЕЗУЛЬТАТИ

По закінченню цього уроку учні мають вміти:

- визначати правові обов'язки та права, які мають батьки щодо своїх дітей;
- визначати правові обов'язки та права, які мають діти щодо своїх батьків;
- визначати належний вік дитини для виконання певних дій.

РОЗДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ

дошка або ватман,
крейда або маркери,
плівка та проектор,
позначки віку: 1-5 років, 6-11 років, 12-14 років, 15-18 років,
19 років та старше.

Тези для кожного учня:

1. Рішення.
2. Візьми мене з собою на гру.
3. Роботяга.
4. Няня.
5. Дилема Флори.
6. Сценарій відповідальності.

Практики в допомогу:

Запросіть працівника соціальної служби у справах неповнолітніх, адвоката або місцевого прокурора, який веде сімейні справи, для допомоги в організації уроку. Заздалегідь надішліть копію уроку з точною датою та місцем проведення.

ЩО ТАКЕ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ?

≡
Обговоріть тези з учнями.

∕
Попросіть учнів назвати відповідальність батьків щодо дітей. Запишіть на дошці.

⊃
Обговоріть цей список, доповнюючи та виправляючи його. Попросіть учнів визначити відповідальність батьків.

Відповідно до закону батьки мають певні права та обов'язки щодо своїх дітей. Батьки повинні підтримувати їх. Вони мають забезпечувати їх їжею, житлом та одежею. А також забезпечувати їх освітою та належним медичним обслуговуванням. Батьки мають право вирішувати, як їм забезпечувати належне життя дітей, тобто, що їм їсти, вдягати, де жити. Батьки мають право

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

контролювати своїх дітей. Вимагати від них працювати по дому чи в саду. Закон підтримує батьків в їх правах, доки вони турбуються про своїх дітей та не ображають їх.

⊆

Розвішайте позначки з віком.

∈

Обговоріть характерні особливості кожного віку. Попросіть учнів наводити приклади з життя своїх знайомих.

Приклади питань:

- чи знаєте ви когось віком від 1 до 5?
- чи ходить ця дитина до школи?
- як поводять себе діти цього віку у різних ситуаціях?
- чи слухаються вони старших?
- розкажіть що-небудь цікаве з їх життя.
- розкажіть, що вони не люблять.

ОСНОВНА ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ВІКОВИХ ХАРАКТЕРИСТИК

1-5 років. Діти такого віку можуть бути дошкolarями або ходити в дитсадок. Вони плачуть, якщо не отримують того, чого хочуть. Вони багато запитують та завжди хочуть знати "чому?". Вони часто прикидаються ким-небудь, коли грають. В ранньому віці вони грають самі, а трохи пізніше - з однолітками.

6-11 років. Це з першого по п'ятий клас. Вони стають більш розумними та компанійськими. Вони відрізняють погане від доброго. Телебачення, школа, друзі та батьки - ось неповний перелік всього, що впливає на них.

12-14 років. Середні або старші класи. Початок отрочтва. Вони дуже швидко ростуть та їх гормони активізуються. Вони надто сором'язливі щодо своєї зовнішності. Часто - це час метушні та неспокою. У них нелегкі часи з батьками. Вони лаються з ними з приводу всіляких дрібниць: зачісок, одягу тощо. Телебачення та друзі мають дуже великий вплив на них.

15-16 років. Старші класи. Від них багато чого чекають. Вони ще і досі можуть соромитися своєї зовнішності. Може наступити друга хвиля росту. Підлітки закохуються. Друзі та подруга (друг) впливають на них більше за всіх інших.

17 років або більше. Можливо, вже закінчили школу. Їх вважають вже дорослими людьми у багатьох випадках, наприклад, суд, водіння машини, голосування, армія. Загалом батьки не несуть за них відповідальність, але це не стосується перебування у школі або якійсь іншій навчальній програмі.

З якого віку настає юридична відповідальність в Україні? Багато юридичних асоціацій мають певні збірки, в яких висвітлюються проблеми нових видів обов'язків для дітей після досягнення ними 18 років.

Повна цивільна дієздатність виникає в Україні з настанням повноліття, тобто після досягнення 18-річного віку. Отже, законодавець вважає, що після досягнення 18-річного віку громадянин та/чи громадянка стають достатньо психічно і розумово зрілими, мають певний життєвий досвід і можуть вчиняти дії, зв'язані з правовими наслідками.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

🕒 З ЯКОГО ВІКУ ДИТИНА МАЄ БУТИ ВІДПОВІДАЛЬНОЮ?

≧

Нехай учні уявлять себе батьками і придумують, як вони б виховували своїх дітей. Роздайте Тези 1 та попросіть учнів відмітити кожний пункт та пояснити свою думку.

Учні можуть змінити свою думку під час обговорення, Тези надаються лише для того, щоб розпочати дискусію.

Тези використовуйте тільки у разі крайньої потреби для індивідуального обмірковування. Не використовуйте їх замість дискусії.

♀

Прочитайте вголос кожне твердження з **Тези 1**.

Рішення. Нехай учні вибирають позначки з віком, які співпадають з їх думкою стосовно твердження. Вони мають пояснити свою думку. Використовуйте наступні питання для розв'язання дискусії.

Тези 1.

Рішення.

1. *Вирішувати, що їсти*

- * чи ви дозволите своїм дітям самостійно вирішувати, що їм їсти? А якщо вони хворі?
- * якщо вони вирішують самі, що їм їсти, чи будете ви їх зупиняти?
- * хто буде готувати?
- * що ви будете робити, якщо вони їдять те, що ви не дозволяєте?

2. *Вирішувати, яку одягу носити*

- * чи дозволите ви своїй донці вдягнути до школи короткі шорти?
- * своєму синові брюки не його розміру?
- * якщо на вулиці холодно, а ваша дитина не хоче вдягати теплу куртку?
- * що ви будете робити, якщо вони вдягають те, чого ви не схвалюєте?

3. *Вирішувати, яких друзів мати*

- * чи дозволите ви своїм дітям дружити з тим, хто вживає наркотики?
- * хто є членом банди?
- * чи будете ви примушувати своїх дітей брати участь у шкільних заходах?
- * чи не боїтеся ви, що з ними щось трапиться?
- * наскільки ви можете дізнатися про життя друзів ваших дітей?

4. *Вирішувати, які ТВ передачі дивитися*

- * як ви дізнаєтесь, що саме дивляться ваші діти?
- * хто має контролювати те, що вони дивляться?
- * що ви зробіти, якщо побачите, що вони дивляться те, що ви не схвалюєте?
- * чи є на телебаченні програми, які використовують насилля, що їх не можна дивитися вашим дітям?

5. *Вирішувати, коли лягати спати*

- * чи буде впливати, як пізно ваші діти засинають перед тим, як йти до школи?
- * чи мають вони мати режим дня протягом тижня, на вихідних?

6. *Вирішувати, з ким зустрічатися*

- * як ви дізнаєтесь, з ким зустрічається ваша дитина?

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

* чи дозволите ви зустрічатися з розповсюджувачем наркотиків?

* з людиною іншої раси?

* як ви доглядатиме, з ким зустрічається ваша дитина?

* як ви поставитеся до того, що ваша дитина зустрічається з тим, кого ви не схвалюєте?

7. Витрачати гроші дитини, як вона цього забажає

* припустіть, що вони купують цигарки на ці гроші?

* як ви будете контролювати те, що вони купують?

8. Водити машину

* якщо ваша дитина навчиться водити машину до того, як їй виповнилося 16 років, дозволите ви їй це робити?

* якщо не було б певного закону, у якому віці дитина може водити машину?

* чи повинні батьки автоматично дозволяти своїм дітям отримувати права водіїв, якщо їм виповнилося вже 16 років?

9. Починати працювати

* чи будете ви просити фінансової допомоги у своїх дітей?

* чи повинні батьки схвалити місце та кількість годин праці своєї дитини?

10. Залишення батьківського дому

* чи будити ви їм допомагати сплачувати наймання квартири? Чому?

* в якому віці не варто покидати батьків, навіть, якщо маєш достатньо грошей?

* в якому віці дітям варто покинути своїх батьків, тому що вони вже надто великі, щоб жити разом?

С

Запитайте у учнів, якого, на їх думку, віку має бути дитини, коли батьки вже не мають жодних обов'язків щодо неї.

За законом обов'язки батьків щодо дитини припиняються, коли вона стає емансипованою. Емансипація - це юридичне звільнення дитини від батьківської опіки. Вона настає, коли дитина досягає віку зрілості (у багатьох країнах - це 18 років) або у випадках одруження, відправки до армії, власне утримування тощо. В деяких країнах діти можуть вимагати настання емансипації, апелюючи до судів зі справ сім'ї. Суд може схвалити таке рішення у разі настання повної зрілості або факту власного утримування.

⌚ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ДИТИНИ ⌚

≡

Нехай учні обговорять обов'язки дітей щодо батьків.

Діти мають слідувати порадам та наказам своїх батьків. Діти можуть не слухатися, якщо їм наказують вчинити злочин або зробити щось, що може спричинити серйозне пошкодження.

Учні мають надати приклади наказів, які їм дають батьки.

♀

Запитайте наступне для розгортання дискусії:

- чи повинні вони надавати фінансову допомогу?
- хто повинен платити за пошкодження чужої власності, спричиненої підлітками?
- чи повинна молодь турбуватися про своїх старих батьків?

С

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

Розділіть клас на групи, по троє в кожній. Роздайте **Тези 2-5** та **Сценарій відповідальності** по одному на кожну групу. Учні мають працювати разом та розіграти певну ситуацію перед всім класом. Ситуація має зводитися до розмови між дитиною та одним з батьків. Вчитель має сам роздати ролі.

⊆

Напишіть інструкції на дошці:

⇒ Обіграйте ситуацію розмови дитини зі своїми батьками.

⇒ Завершіть розігрування певним висновком.

∈

Вчитель та консультанти, які допомагають в організації уроку, повинні підказувати учням, як краще розіграти ситуацію.

∉

Кожна група має представити ситуацію. Кожний раз обговорюйте її та висновок, який був представлений. Консультанти повинні прокоментувати висновок та надати інформацію про соціальні служби, які можуть допомогти в певній ситуації.

Відносьтеся позитивно та підбадьорюйте учнів, які розігрують ситуації. Якщо учні соромляться робити це перед всім класом, надайте їм можливість просто висловити своє рішення. Можливо, вони захочуть брати участь у розігруванні на наступних уроках. Будь-який висновок наданий учнями не може вважатися невірним, але можливі альтернативні рішення.

Нижче подані сценарії з коментарями.

Тези 2-5.

Сценарій відповідальності.

Теза 2.

Візьми мене з собою на гру.

Петру 12 років. Він добре грає в футбол. Цього року батьки хочуть взяти його влітку в Крим, відвідати дідуся та бабусю. Він не хоче їхати, батьки просто наказують йому зробити це. Петро каже, що хоче залишитися з друзями та грати в футбол, інакше він втече. Що робити Петру? Що робити його батькам?

Втеча з дому або неслухання батьків вважаються провиною. Петро та його батьки мають знайти компроміс та отримати можливість відвідати дідуся та пограти в футбол.

Теза 3.

Роботяга.

Толі 16 років. Його батько помер два роки тому. Його мама не заробляє достатньо грошей, щоб забезпечити Толю, його брата та сестру. Вона просить Толю знайти собі роботу та віддавати їй частину грошей. Що Толя повинен робити?

Толя повинен допомогти своїй сім'ї та знайти роботу; заздалегідь він повинен обговорити з мамою, скільки грошей він зможе лишити собі. Батьки мають юридичне право забирати гроші, зароблені їх дітьми. Діти можуть утримувати тільки ту частину, яку їм дозволять батьки.

Теза 4.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

Няня.

Батьки Олі розлучені. Вона та її дві сестри живуть з батьком, який багато працює. Він приходить додому після 8 вечора. Оля, якій 16, виконує всю домашню роботу: готує, прибирає тощо. Інколи вона хоче піти з друзями відпочити після школи, замість того, щоб прибирати вдома всю ніч. Що робити Ользі? Що робити її татові?

Ольга знаходиться у дуже важкій ситуації. Сім'я відчуває в ній крайню потребу, але вона також має право на дозвілля. Вона повинна домовитися зі своїм татом про певну частину роботи, яку вона має виконувати. Цілком можливо, що батько Ольги вчиняє над нею насилля, примушуючи її надто багато працювати. Робота не повинна заважати здійсненню медичного обслуговування та навчанню. (На ці питання може кваліфіковано відповісти працівник соціальної служби захисту.)

Теза 5.**Дилема Флори.**

Флора вже доросла. Її глухим батькам вже по 70 років. У них проблеми зі сплатою за квартиру та купівлею їжі. Вони не хочуть переїздити у дешевшу квартиру, але мусять, якщо Флора не заплатить за них. Вона також не знає, чи зможе покрити всі витрати своїх батьків. Що робити Флорі?

Давня звичка та історичні традиції закликають дорослих дітей турбуватися про своїх батьків у разі потреби. Деякі країни мають спеціальні закони щодо обов'язків дітей перед батьками. В багатьох країнах існують закони, які дозволяють дітям не фінансувати потреби своїх батьків, які виходять за межі звичайних життєво необхідних потреб.

⌚ НЕОБОВ'ЯЗКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ⌚

≡

Розподіліть учнів на групи та обговоріть з ними **Тезу 6. Сценарій відповідальності**. Роздайте кожній групі певні ситуації та дайте час на обговорення. Вчитель та консультанти повинні спрямовувати дискусію та відповідати на запитання в кожній групі.

♀

Кожна група має доповідати по кожній справі та вирішувати, хто відповідальний. Клас повинен обговорювати інші висновки та рішення. Консультант має коментувати по кожній справі та відповідати на запитання.

Теза 6.**Сценарій відповідальності**

☞ СПРАВА 1. *У Даленко є син, Олексій, який дуже добре навчався у школі. Його було прийнято до медичного інституту. Олексій говорить, що його батьки юридично зобов'язані платити за медичний інститут.*

Чи дійсно закон вимагає від батьків платити за навчання?

Батьки можуть вирішувати, чи платити їм за медичну школу, чи ні.

Батьки не зобов'язані платити за навчання дітей, які вже досягли 18 років. В багатьох країнах батьки не зобов'язані платити внески в коледж, навіть якщо вони в змозі це робити. Однак більшість батьків сплачують і в договорах про розірвання шлюбу є спеціальний пункт, який фіксує платника.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

 СПРАВА 2. Однієї п'ятниці Микола, якому 16 років пішов на прогулянку зі своїми друзями вночі. Вони випили пива та вирішили "розважитися". Вони ламали машини на стоянці біля школи. Їх заарештовано. Чи батьки Миколи юридично зобов'язані сплатити збитки?

В багатьох країнах, батьки які не ведуть належного догляду за своїми дітьми, є юридично відповідальними за збитки, спричинені їх дітьми. Інші країни намагаються прийняти закони, які б змушували батьків сплачувати за своїх неповнолітніх дітей.

 СПРАВА 3. Василю 12 років. Він хоче зустрічатися з дівчиною зі своєї школи. Його батьки говорять, що він ще надто малий для того, щоб зустрічатися і не відпускають його. Чи мають батьки законне право вирішувати, з якого віку їх діти можуть починати зустрічатися? Якби ви були батьками Василя, чи дозволили б ви йому зустрічатися у 12 років? Чи є різниця, хто ваша дитина хлопець чи дівчина?

 І знову ж таки батьки відповідальні за нагляд та контроль над своїми дітьми. В цьому випадку Василю тільки 12 років. Можливо, батькам варто запросити його дівчину додому.

 СПРАВА 4. Світлана, якій 16 років, хоче зробити косметичну операцію на носі. Вона назбирала достатньо грошей для цього. Чи може вона зробити операцію без дозволу батьків?

Діти майже завжди мусять отримати дозвіл батьків на будь-яке медичне обслуговування. І тільки в випадках, які становлять загрозу життю дитини, лікар може застосовувати лікування без дозволу батьків. Лікарі можуть також діяти без дозволу батьків або суду у випадках автомобільної катастрофи та інших.

Ця дискусія може викликати питання абортів. Місцеві служби планування сім'ї мають надати інформацію щодо абортів та дозволу батьків на них. Закони відрізняються залежно від країни. Деякі вимагають дозволу батьків своїм дітям на аборт, деякі ні.

КОРОТКИЙ ЗМІСТ

Нехай учні відповідають на наступні запитання.

- назвіть три приклади зобов'язань, які мають батьки щодо своїх дітей за законом?
- які зобов'язання мають діти щодо своїх батьків?

Учні мають підвести підсумок уроку самостійно та висловити свою думку.

ПАПКА ДЛЯ ПРАКТИЧНОГО ПРАВА

Якщо вам вдасться знайти збірку "Обов'язки після 18", покладіть її разом з записами, які були зроблені. Консультант може додати будь-яку специфічну інформацію з обговорених питань.

✍ **БАТЬКО ПОЗА ШЛЮБОМ** ✍

РЕЗУЛЬТАТИ

По закінченню цього уроку учні мають вміти:

- визначати поняття “батьківство”;
- обговорювати відповідальність батька перед дитиною;
- знати закони, що підтримують дитину.

РОЗДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ

дошка або ватман,
крейда або маркери,
Закони вашої країни, що підтримують дитину.

Тези для кожного учня:

1. Батько поза шлюбом.

Практики в допомогу:

Запросіть службовця з сімейних справ з будь-якої соціальної служби для допомоги в організації уроку. Заздалегідь надішліть копію уроку з точною датою та місцем проведення.

БАТЬКО ПОЗА ШЛЮБОМ

≡
3 учнями розгляньте запропоновані тези.

☞
Роздайте **Тези 1. Батько поза шлюбом**. Прочитайте та обговоріть їх.

Тези 1. Батько поза шлюбом.

Валентина, якій 15 років, завагітніла. Вона стверджує, що її теперішній хлопець Віктор - батько дитини. Віктор, якому 16 років, відмовляється підтримувати дитину або одружуватися. Чи є закон, який може примусити Віктора одружитися на Валентині? Чи існує закон, який примушує підлітків, що знаходяться поза шлюбом, турбуватися про своїх дітей.

⊂
Дайте учням час на роздуми. Вони мають бути готові відповідати на запитання.

⊆
Розділіть студентів в групи по троє. Вони мають обговорити наступні запитання.

- який обов'язок має Віктор перед Валентиною?
- який обов'язок має Віктор перед дитиною?
- чи має він одружитися? Чи має він підтримувати дитину?

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

БАТЬКІВСТВО

≡

Починаючи обговорення з запитань (див. вище), підтримуйте ініціативу кожної групи поділитися своєю думкою щодо цих проблем з класом. Консультанти між тим можуть надати інформацію щодо місцевих центрів допомоги та державних законів.

- оскільки Віктор не живе з Валентиною, то зобов'язання Віктора щодо неї залежать від його ставлення та обіцянок. Якщо Валентина живе з батьками, то вони відповідальні за її нормальні умови життя.
- якщо Віктор - батько дитини Валентини, то він має повний обсяг зобов'язань перед дитиною.
- нікого не можуть примусити одружитися проти його волі. Такий шлюб може бути визнаний недійсним та анульований. Але все одно всі батьки зобов'язані за законом підтримувати своїх дітей.
- які перспективи має Віктор? Чи може він підтримати свою дитину? Чи має він роботу? А школа? Де йому шукати допомоги? Якщо він не вірить, що він батько дитини, це можна перевірити за допомогою медичного тесту.

якщо Віктор наполягає на тому, що він не є батьком дитини Валентини, то вона може вимагати проведення медичного тесту.

∄

Консультанти мають обговорити з учнями проведення медичних тестів.

Тест на визначення батька полягає в тому, що чоловік здає свою кров до лабораторії. Аналіз крові показує, що даний чоловік не є батьком дитини, але цей аналіз не може довести, що він є батьком.

Нещодавно сімейні суди США почали використовувати тест на ДНК. Він полягає у виявленні схожостей між генетичним набором хромосом батька та дитини. Процентний результат вірності тесту 99.9 %. Він усуває всі непорозуміння між батьками дитини.

Якщо Віктор виявиться батьком дитини, то він буде змушений виплачувати допомогу до досягнення дитиною 18 річного віку. Не має значення, чи буде він підлітком під час народження дитини, чи ні.

ЗАКОНИ В ПІДТРИМКУ ДИТИНИ

≡

Запитайте у учнів, чи всі батьки повинні підтримувати своїх дітей. Запитайте наступне:

- якщо батько не знає про існування дитини?
- якщо мати не хоче, щоб батько відвідував свою дитину?
- якщо батько безробітний?
- які ще виключення на думку учнів можуть застосовуватися?

∄

Консультанти мають розповісти про існуючі закони, які захищають та допомагають дітям. Вони повинні принести з собою необхідну інформацію.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

КОРОТКИЙ ЗМІСТ

Обговоріть, які ще зобов'язання, крім матеріальних має батько перед дитиною. Напишіть список на дошці (нижче перераховані пункти мають бути включені).

Батьки за законом відповідальні за своїх дітей. Вони повинні забезпечувати все необхідне для життя, соціального та морального розвитку, контролю та нагляду за поведінкою дитини.

- підтримка: їжа, одяг, житло, освіта, медичне обслуговування.
- турбота та нагляд: існують закони, які встановлюють вік, з якого дитину можна лишати самою вдома. Але батьки можуть самі вирішувати ці справи, доки вони не ображають або не знущаються над дитиною.
- дисципліна: діти мають законне обов'язок слухатися своїх батьків та слідувати їх наказам. Але батьківський авторитет не є абсолютним. Діти не повинні виконувати завдання батьків, які стосуються чогось незаконного або небезпечного. Батьки, які ставляться таким чином до своїх дітей, можуть бути звинувачені у насиллі над дітьми.

Консультанти мають відповідати на запитання, які виникають в ході дискусії.

ПАПКА ДЛЯ ПРАКТИЧНОГО ПРАВА

Покладіть в папку всі закони, що стосуються захисту та підтримки дітей. А також іншу інформацію надану консультантами.

КОМЕНДАНТСЬКА ГОДИНА ДЛЯ ПІДЛІТКА

РЕЗУЛЬТАТИ

По закінченню уроку учні мають вміти:

- обговорювати значення міських законів;
- визначати роль доброго громадянина у законодавчому процесі;
- стверджувати або заперечувати існуючі закони.

РОЗДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ

дошка або ватман,

крейда або маркери,

Статті місцевих законів щодо комендантських годин,

Таблиці міських зборів.

Тези для кожного учня:

1. Комендантська година.
2. Поліцейський відділ.
3. Сім'ї проти насилля.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

4. Місцева Асоціація Продавців.
5. Шкільна адміністрація.

Практики в допомогу:

Запросіть представника міської асоціації для допомоги в організації уроку. Заздалегідь надішліть копію уроку з точною датою та місцем проведення.

КОМЕНДАНТСЬКА ГОДИНА ДЛЯ ПІДЛІТКА

≧

Для початку уроку запитайте:

- чи ваші батьки розповсюджують на вас комендантський режим?
- чи повинні вони?
- чи повинен уряд це робити?

∕

Обговоріть вихідну інформацію зі студентами:

Оскільки суспільство дуже стурбоване насиллям, яке надходить від підлітків, то в усіх штатах США були прийняті закони щодо комендантського режиму. Ці закони регулюють час після якого підліток (до 16 років), не може знаходитися на вулиці. В Далласі та Техасі такі закони були прийняті за позовом Апеляційного Суду.

В деяких країнах вітають комендантський режим, а в деяких вважають його за порушення прав підлітків. 31 травня 1994 р. Вищий Суд США відвернув петицію розгляду конституційності Даласького декрету, який став відправним пунктом у прийнятті законів комендантського режиму.

В Україні також багато батьків, вчителів, міліції стурбовані цією проблемою. Проте, ставлення до комендантської години неоднозначне.

⌘ НАРАДА МІСЬКОЇ РАДИ ⌘

≧

Розгляньте тези разом з учнями.

∕

Учні мають уявити себе членами міської ради та пропонувати чи відмовлятися від прийняття рішення щодо комендантського режиму для підлітків міста.

⊂

Консультанти мають коротко розкрити значення міської ради та роль її членів у вирішенні даного питання. Як нормативні акти щодо комендантського режиму покращують загальну ситуацію в місті?

⊆

Роздайте **Тези 1. Комендантська година**. Прочитайте та поясніть.

Тези 1.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

Комендантська година.

Для людини 18-річного віку заборонено виходити з дому після 11 вечора і до 6 ранку з неділі по четвер. По п'ятницях та суботах час може бути збільшено. Порушники мають сплатити 300 гривень. Підлітків можуть супроводжувати батьки на суспільні збори, на роботу або з роботи.

€

Запитайте у учнів:

- хто буде проти прийняття рішення?
- хто буде за прийняття рішення?

Обговоріть список противників та прибічників, надайте причини.

€

Розділіть учнів по троє в групи, роздайте завдання:

- 1 група - це міська Рада, яка зустрічається з професійними консультантами, для обговорення процедури зборів та підготовки питань для інших чотирьох груп. Вони мають вирішити - прийняти чи змінити рішення щодо комендантського режиму чи відмовитися від нього.

Відбирайте учнів, які на минулих уроках не були членами міської ради або судьями.

- 2-5 групи - це групи громадян, які будуть виступати перед членами міськради. Вони мають придумати аргументи для впливу на їх думку щодо прийняття закону комендантського режиму. Роздайте Тези 2-5 учням.

Перерахуйте можливі аргументи для кожної групи. Вони мають допомогти в організації дискусії та підготовки до презентації. Вбачаючи можливості учнів, вчитель може і не використовувати тези. Групи можуть самі придумати аргументи. Між групами спростування та підтримки має бути чіткій баланс.

∠

Роздайте відповідні тези:

Міліцейський відділ. Теза 2.

Сім'ї проти насилля. Теза 3.

Місцева Асоціація Продавців. Теза 4.

Шкільна адміністрація. Теза 5.

∇

Дайте учням 15-20 хвилин для підготовки виступу. Виберіть члена для презентації перед міськрадою.

Міліцейський відділ. Теза 2.

(проти закону)

Можливі аргументи:

1. Для рішення щодо комендантського режиму потрібно дуже багато часу та енергії.
2. Існує достатньо законів для контролю над наркотиками та насиллям.
3. Порушники цього рішення, формальності, пов'язані з цим будуть відволікати міліцію з вулиць, де вони надто потрібні.
4. Міліція не хоче замінити підліткам батьків.

Сім'ї проти насилля. Теза 3.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

(за закон)

Можливі аргументи:

1. Батьки та студенти вважають, що комендантська година допоможе припинити насилля та торгівлю наркотиками в даному місті.
2. Уряд повинен допомагати батькам впоратися з підлітками, які не піддаються контролю.
3. Закон буде сприяти спілкуванню між сім'ями щодо обговорення проблем підліткового насилля.

Місцева Асоціація Продавців. Теза 4.

(проти рішення)

Можливі аргументи:

1. Підлітки є потенційними покупцями в магазинах та кінотеатрах. Якщо їм не дозволять після певного часу відвідувати ці місця, їх бізнес може збанкрутувати.
2. Багато бізнесменів наймають підлітків на таку роботу, під час якої неможливі затримки для перевірки місця роботи.

Шкільна адміністрація. Теза 5.

(за рішення)

Можливі аргументи:

1. Підлітки проводять багато часу поза школою та без нагляду, це може призвести до неправомірної поведінки. Закон допоможе зміцнити нагляд за підлітками.
2. Учні повинні сидіти вдома та готуватися до наступного шкільного дня.

®

Кожна група має три хвилини для представлення своєї позиції та відповіді на запитання членів міськради. Консультанти мають спрямовувати процедуру так, як це є в реальності.

©

Міськрада має розглянути аргументи та прийняти рішення. Вона має дійти спільної згоди. Якщо це не можливо, нехай вони проголосують. Рішення має базуватися на переконливіших аргументах, представлених групами.

11.

Міськрада має оголосити рішення.

12.

Запитайте учнів:

- який аргумент найбільше за всі інші вплинув на раду?
- чому цей аргумент видався найсильнішим?
- чи рада зважила всі аргументи?
- чи гарне рішення? Чому ні? Чому так?
- якщо рада прийняла рішення, яке найдоцільніше покарання за його порушення?
- як місто буде впроваджувати його?
- чи повинна рада змінити рішення?
- чи був процес прийняття рішення справедливим?
- що б учні змінили в ході процесу?
- чи повинні громадяни виступати перед радою? Навіщо?
- чи захочуть учні брати участь у прийнятті рішень в своєму місті?
- чи буде це важко?

13.

Консультанти мають прокоментувати хід уроку, порівнюючи його з реальним процесом прийняття цього рішення. Якщо в вашому місті функціонує таке положення, консультант має проаналізувати його пункти та принести копію. Чи досягне цей закон своєї мети? Обговоріть зі студентами.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

КОРОТКИЙ ЗМІСТ

∂
Нехай учні проголосують за це рішення та пояснять свою позицію.

•
Запитайте, як закони вплинули на ті суспільства, в яких вони були прийняті? Які відбулися зміни?

Багато міст виголошують про позитивний ефект від законів комендантського режиму. Але причини різні. Доповідь, яка надійшла в січні 1996 року з Південної Кароліни, складалася з фактів зниження злочинності, скоєної неповнолітніми або проти них. У травні-листопаді 1995 р. злочинність неповнолітніх (пов'язана з насиллям) знизилася до 37.5 % порівняно з травнем-листопадом 1994 р.

÷
Якщо обговорення проходить на аудиторію дітей, дізнайтеся, як вони можуть висловити свою думку щодо цього, місцевим органам влади. Роздайте газетні статті на цю тему. Групи, які склалися під час попередньої роботи можуть написати листи, підтримуючи свою позицію щодо питання прийняття закону про комендантську годину в вашому місті.

ПАПКА ДЛЯ ПРАКТИЧНОГО ПРАВА

Покладіть в папку всі нормативні акти вашого міста, що стосуються комендантського часу, а також іншу інформацію, надану консультантами.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

🕒☒🕒 ЖЕБРАКУВАТИ ЧИ НІ 🕒☒🕒

✍ РЕЗУЛЬТАТИ

По закінченню уроку учні мають вміти:

- аналізувати справедливість нового рішення;
- пояснювати як рішення впливає на людей;
- обговорювати ставлення суспільства до грошового вимагання;
- досягати загальної згоди.

✍ РОЗДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ

дошка або ватман,
крейда або маркери,
суспільні організації, таблички.

Тези для кожного учня:

1. Рішення про заборону грошового вимагання Торянська.
2. Асоціація Продавців Торянська.
3. Нагляд за безпекою в Торянську.
4. Українська Асоціація Громадянських Вольностей.
5. Торянська коаліція безпритульних.
6. Сценарій вимагання.

Практики в допомогу:

Запросіть члена міської Ради або юриста з прав безпритульних для допомоги в організації уроку. Заздалегідь надішліть копію уроку з точною датою та місцем проведення.

ГРОШОВЕ ВИМАГАННЯ

∂

Розгляньте тези з учнями.

•

Поясніть учням, що вони будуть брати участь в обговоренні міською Радою питання про грошове вимагання.

÷

Консультанти мають коротко розповісти про обов'язки та функції міськради, включаючи інформацію про те, як різні рішення впливають на життя міста.

≠

Обговоріть з учнями поняття “грошове вимагання”, наведіть приклади з життя.

Грошове вимагання, загалом, це вимагання грошей у брутальній, агресивній формі. Люди, які жебракують або грають на музичних інструментах на вулицях, також інколи включаються в це поняття. Типовими прикладами грошового вимагання є поведінка людей, коли вони переслідують,

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

лають інших на вулиці після того, як їм відмовили дати гроші, блокування входу до магазину тощо. Дуже часто вони є безпритульними та не мають інших засобів до існування, крім вимагання.

≡

Роздайте **Тези 1. Рішення про грошове вимагання Торянська**. Прочитайте його, поясніть, перерахуйте факти.

Тези 1.

Рішення про грошове вимагання Торянська.

Ніхто не може просити гроші в публічних місцях, використовуючи агресивну манеру. Під "агресивною манерою" розуміється наближення, торкання до людини з метою або можливістю нанесення їй тілесного пошкодження. Сюди також включається утримання людини від вільного входу до роботи тощо. Під словом "просити" розуміється написана табличка з проханням допомоги або грошей. Будь-хто, хто порушує цей закон буде ув'язнений до 30 днів або мусить заплатити штраф у розмірі 100 гривень.

ЗІБРАННЯ В МІСЬКІЙ РАДІ

ð

Розділіть учнів по п'ять в групі. Роздайте завдання та поясніть їх.

- Група 1 є міськрадою і зустрічається з консультантами та чотирма іншими групами, готує запитання. Члени Ради повинні вирішити, чи приймати закон, чи ні або змінити його.

Відбирайте учнів, які на минулих заняттях не були членами міської ради або суддями.

- Група 2-5 є групами громадян, які виступають перед членами Ради. Вони мають придумати аргументи для впливу на їх думку щодо прийняття закону комендантського режиму. Роздайте Тези 2-5 учням.

Тези перераховують можливі аргументи для кожної групи. Вони зібрані для стимулювання дискусії та підготовки презентації. Вбачаючи здібності учнів, аргументи можна не роздавати, а надати можливість випрацювати їх самостійно. Кожна група повинна відпрацювати свою позицію та вміти захищати її аргументовано.

Між групами спростування та підтримки має бути чіткій баланс.

•

Розсадіть групи окремо, напишіть на кожну з них таблички з назвами.

- Теза 2. Асоціація Продавців Торянська.
- Теза 3. Нагляд за безпекою в Торянську.
- Теза 4. Українська Асоціація Громадянських Вольностей.
- Теза 5. Торянська коаліція безпритульних.

÷

Дайте учням 15-20 хвилин для підготовки виступу. Виберіть члена для презентації перед міськрадою.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

Теза 2.**Асоціація Продавців Торянська.**

Ми сподіваємося, що новий закон про грошове вимагання покращить життя нашого суспільства та підвищить безпеку магазинів. Закон сприятиме нашій діяльності, особливо в галузі туризму. Наші клієнти не будуть боятися нападів з боку тих, хто вимагає.

Теза 3.**Нагляд за безпекою в Торянську.**

Закон про грошове вимагання підвищить безпеку нашого суспільства та покарає тих, хто порушує закон. Без закону ми не маємо ефективного інструменту боротьби з жебраками. Громадян ніхто не може турбувати в транспорті, автобусі, на вокзалі, зупинках. Новий закон зробить наше життя і ці публічні місця спокійнішими.

Теза 4.**Українська Асоціація Громадянських Вольностей.**

Закон про грошове вимагання вижене всіх безпритульних з наших вулиць. Він дискримінує одну групу людей, порівняно з іншою, тільки з-за того, що вони відрізняються. Як жебраки можуть існувати, якщо уряд відбирає у них останні засоби до існування. Цей закон не є конституційним та порушує Першу Поправку (+). Тротуари та вулиці належать всім без виключення і промови на них не можна заборонити, навіть якщо вони турбують інших. Безпритульним мають бути надані ті ж самі права, що й благодійним організаціям, які просять внески.

Теза 5.**Торянська коаліція безпритульних.**

Закон породжує негативне ставлення людей до безпритульних та породжує негативні стереотипи проти тих, хто потребує допомоги.

Жебраки не мають грошей, щоб заплатити штраф, а в'язниці вже переповнені. Ми вважаємо, що інформаційна кампанія для туристів з приводу того, як ставитися до вимагачів, буде дешевшою та більш ефективною. Новий закон не вирішить проблему жебрацтва та грошового вимагання. Відштовхування страждаючих - це відмова від реальності. Система повинна працювати на всіх. Права безпритульних є такими ж самими, як і права решти суспільства.

≠

Кожна група має три хвилини для представлення своєї позиції та відповіді на запитання членів міськради. Консультанти мають спрямовувати процедуру так, як це є в дійсності.

≡

Міськрада має розглянути аргументи та прийняти рішення. Вона має дійти спільної згоди. Якщо це не можливо, нехай вони проголосують. Рішення має базуватися на переконливіших аргументах, представлених групами.

≈

Рада повинна виголосити своє рішення.

...

Запитайте учнів:

- який аргумент найбільше за всі інші вплинув на раду?
- чому цей аргумент видався найсильнішим?

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

- чи рада зважила всі аргументи?
- чи гарне це рішення? Чому ні? Чому так?
- якщо рада прийняла рішення, яке найдоцільніше покарання за його порушення?
- як місто буде впроваджувати його?
- чи повинна рада змінити рішення?
- чи був процес прийняття рішення справедливим?
- що б учні змінили в ході процесу?
- чи повинні громадяни виступати перед радою? Навіщо?
- чи захочуть учні брати участь у прийнятті рішень в своєму місті?
- чи буде це важко?

|
Внесіть поправки до рішення, яке було прийняте. Виголосіть рішення, якщо Рада дійшла згоди.

—
Консультанти мають прокоментувати хід заняття, порівнюючи його з реальним процесом прийняття цього рішення. Якщо в вашому місті функціонує такий закон, консультант має проаналізувати його положення та принести копію цього закону. Чи досягне цей закон своєї мети? Обговоріть ці питання з групою.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

📁 ЧИ БУВ ПОРУШЕНИЙ ЗАКОН ? 📁

ð

Розділіть учнів на групи. Вони повинні прочитати сценарій та пояснити, чи нове рішення про грошове вимагання в Торянську було порушено.

•

Роздайте "Тезу 6" всім учням. Виберіть одного, хто буде записувати рішення та аргументи своєї групи. Групи повинні обговорити цю тезу.

÷

Записуйте на дошці номер групи та їх позицію. Консультанти повинні допомагати учням.

Теза 6.

Порушення

1. Віра стоїть в черзі в торговому центрі. Неповдалік від неї, в кутку сидить чоловік з плакатом “Я хочу їсти.” Віра намагається не звертати на нього увагу, але він постійно стогне та показує на свій плакат.

- чи цей чоловік “просить” гроші?
- чи він блокує вхід?
- чи повинна Віра боятися нападу від нього, адже він знаходиться дуже недалеко?

2. Олег їде на роботу. Зараз він читає газету, чекаючи потягу в метро. Три жінки співають в метро, перед ним розкритий футляр від гітари, в якому вже є копійки. Зміст пісні полягає у розповіді про бідних та голодних. Олег не може читати газету, тому що йому заважає їх спів.

- чи означає відкритий футляр від гітари та співи в метро, що люди “просять” гроші?
- чи закон включає в число порушників тих, хто робить небажаний шум?

3. Наталя їде по вулиці і шукає місце, де б припаркуватися. Чоловік подає їй знак, що вона може зайняти місце, з якого хтось уже від`їхав. Коли Наталя поставила свою машину, чоловік простягнув їй руку для грошей за свою послугу.

- чи справедливо продавати місця загального вжитку за гроші?
- чи цей чоловік жебрак, чи просто надає послугу?
- чи добровільно прийняла Наталя його спробу допомогти?
- чи може Наталя припаркуватися там, якщо вона не заплатить чоловікові?

4. Сім`я зібралася в ресторан. Перед входом вони бачать чотирьох чоловік, які сплять прямо на асфальті, а біля них смітник. Сім`я не може увійти в ресторан, відчуває себе ніяково та вирішує піти в інше місце.

- чому сім`я пішла?
- що повинен зробити власник ресторану з жебраками?
- чи ці жебраки спеціально не пропустили сім`ю в ресторан?

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

- якщо ні, чи порушують вони закон?

5. *Бізнесмен в костюмі не має дрібних грошей, щоб заплатити за паркування, він звертається до перехожих, торкаючись до них.*

- чи порушив він закон тим, що торкався до людей?
- чи має значення те, що він не безпритульний?
- що повинна зробити поліція, якщо хтось буде скаржитися на бізнесмена?

6. *Музикант грає на вулиці перед ним розкрита коробка для грошей. У нього не має ніяких плакатів та він нічого не говорить перехожим.*

- чи може він бути заарештований?
- чи означає відкрита коробка теж саме, що й плакат?
- чи має значення те, що людям подобається слухати музику?

7. *Семен стоїть посеред вулиці, де багато машин. У нього на шії плакат: "У мене не має дому. Я хворий. Нагодуйте мене." Коли вмикається червоне світло, він підходить ближче до машин та заглядає у вікна.*

- чи поведінка Семена є "агресивною"?
- чи повинні водії боятися Семена?
- чи має значення те, що він просить їжу, а не гроші?

8. *Михайло стоїть на дорозі з чотирьохсмужним рухом, коли вмикається червоне світло, він мие вікна дорогих машин.*

- чи Михайло просить гроші?
- чи повинні водії, в принципі, платити йому?
- що трапиться, якщо водії не заплатять Михайлові?
- що буде іншим, якщо Михайло блокуватиме проїзд?
- чи має значення, що він торкається машин, а не людини?

9. *Дві дівчини-підлітка стоять на зупинці автобуса та просять гроші, щоб доїхати до дому. Вони говорять, що загубили гроші і їм потрібний тільки долар.*

- чи повинен закон стосуватися підлітків?
- яка поведінка порушує закон?

≠

Коли групи готові відповідати, вся група повинна вислухати позиції. "Правильної відповіді" не існує.

≡

Дискусія повинна зводитися до відмінностей між позиціями та доказу кожної. Групи повинні обмінюватися своїми найсильнішими аргументами.

≈

Запитайте учнів:

- чи всі однаково розуміють закон? Чому так? Чому ні?
- чи може поліція інтерпретувати його по-іншому? Чому так? Чому ні?

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

- як ви будете сприяти виконанню закону?
- як безпритульні зможуть заплатити штраф?
- чи посадили б ви їх у в'язницю?
- чи створить закон додаткові проблеми?
- чи повинен закон чітко визначати, які види діяльності заборонені?

...

Запитайте учнів:

- чи закон справедливий до вимагачів?
- чи закон справедливий до інших членів суспільства?
- що ще можна зробити для вирішення проблеми?
- чи існують програми для допомоги?

Консультанти мають надати інформацію з останнього питання.

КОРОТКИЙ ЗМІСТ

ð

Обговоріть з учнями інші проблеми, які існують в сучасному суспільстві.

•

Обговоріть це з консультантами. Що потрібно зробити?

÷

Обговоріть з консультантами, що потрібно робити громадянам, якщо вони хочуть допомогти у вирішенні проблем.

ПАПКА ДЛЯ ПРАКТИЧНОГО ПРАВА.

Покладіть в папку всі закони, що стосуються грошового вимагання часу. А також іншу інформацію, надану консультантами.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

ПРИБЛИЗНИЙ РОЗКЛАД ВПРАВ ПО ЗАНЯТТЯХ

Заняття 1

- Вступ - практичне право
- Прийняття “внутрішньої Конституції” - правил
- Знайомство
- Очікування
- “Я пишаюсь...”
- Оцінка

Заняття 2

- Правила
- Знайомство
- Очікування
- Слухати і чути (Активне слухання і формування позитивної самооцінки)
- “Телефон зламався” (Переформулювання)
- Айсберг
- Оцінка

Заняття 3

- Правила
- Знайомство
- Очікування
- Я-повідомлення, Ти-повідомлення
- Концепція “перемога-перемога”
- Крок за кроком до успішного спілкування (Етапи розв’язання конфліктів)
- Рольова гра на розв’язання конфліктів
- Оцінка

Заняття 4

- Правила
- Знайомство
- Очікування
- Допоможемо ровесникам помиритися - медіації
- Оцінка

Заняття 5

- Правила
- Знайомство
- Що таке правила
- Для чого потрібні правила
- Різниця між правами і законом

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

- Оцінка

Заняття 6

- Правила
- Знайомство
- Очікування
- Гра з проблем закону
- Оцінка

Заняття 7

- Правила
- Знайомство
- Очікування
- Жодного транспортного засобу в парку
- Оцінка

Заняття 8

- Правила
- Знайомство
- Очікування
- Протиалкогольний закон для водіїв
- Оцінка

Заняття 9

- Правила
- Знайомство
- Очікування
- Що спитати в свого правника
- Оцінка

Заняття 10

- Правила
- Знайомство
- Очікування
- Неповнолітні
- Оцінка

Заняття 10

- Правила
- Знайомство і очікування
- Ваша відповідальність
- Оцінка

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

Заняття 11

- Правила
- Знайомство
- Очікування
- Батьківство
- Оцінка

Заняття 12

- Правила
- Знайомство
- Очікування
- Комендантська година для підлітків
- Оцінка

Заняття 13

- Правила
- Знайомство
- Очікування
- Жебракувати чи ні
- Оцінка

Заняття 14

- Правила
- Знайомство
- Очікування
- Шлях до країни права
- Оцінка

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85

МЕДІАЦІЯ. До того, як було відокремлено диспути і конфлікти, медіацією називалося будь-яке втручання в стосунки.

Медіація - це мистецтво. Вона дуже у великій мірі залежить від медіатора, який допомагає двом сторонам, не схиляючись на бік жодної, трансформувати конфлікт так, щоби сторони мали сумісні цілі і змогли знайти успішне вирішення проблеми.

Посібник може використовуватись соціальними працівниками, та керівниками організацій, які працюють з підлітками для роботи за програмою "Практичне право".

За більш докладною інформацією звертатись до Інформаційно-методичного центру "Дебати"
м. Київ-023, вул. Мечнікова б. 16, кв. 5 т. 246-66-17, 220-90-85